

บรรณานุกรม

- กระแสร มาลาภรณ์. วรรณกรรมไทยปัจจุบัน. พระนคร : โรงพิมพ์มหา-
มกุฏราชวิทยาลัย, 2512.
- กุหลาบ มัลลิกะมาส. วรรณคดีวิจารณ์. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัย-
รามคำแหง, 2518.
- เจตนา นาควัชระ. ทฤษฎีเบื้องต้นแห่งวรรณคดี. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์-
ดวงกมล, 2521.
- _____ . ทางไปสู่สุนทรกรรมแห่งการวิจารณ์. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์-
ดวงกมล, 2524.
- เจือ สตะเวทิน. ศิลปะการประพันธ์. พระนคร : โรงพิมพ์อักษรเจริญทัศน์,
2510.
- ตรีศิลป์ บุญขจร. นวนิยายกับสังคมไทย (2475-2500). กรุงเทพมหานคร :
สำนักพิมพ์สร้างสรรค์, 2523.
- ทำดี มีเรือช่วย (นามแฝง). "ขอแสดงความนับถือ." ปิยะมิตร 2 (ธ.ค.
2495) : 48.
- _____ . "ขอแสดงความนับถือ." ปิยะมิตร 2 (ก.พ. 2496) : 6.
- บรรจง บรรเจิดศิลป์. ชีวิตกับความไม่ฝัน. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์-
ดอกหญ้า, 2521.
- บุญเหลือ เทพยสุวรรณ, ม.ล. แนะแนวทางการศึกษาวิชาวรรณคดี.
กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตการพิมพ์, 2518.
- _____ . วิเคราะห์วรรณคดีไทย. กรุงเทพมหานคร : โครงการตำรา-
สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, 2517.
- ป. วัชรภรณ์ (นามแฝง). งานและชีวิตของนักประพันธ์ 40 นามปากกา.
พระนคร : สำนักพิมพ์ดวงศึกษา, 2505.

- พรหม นารถสุภา (นามแฝง). ไพรีขยา. พระนคร : โรงพิมพ์อักษรบริการ,
2503.
- _____ . แมน มนเทียร. 2 เล่ม. พระนคร : สำนักพิมพ์แพรวพิทยา,
2498.
- เพชร สมพู่ (นามแฝง). "ทำเนียบนักเขียนไทย." ฟ้าเมืองไทย 2 (ธ.ค.
2513) : 29.
- ฟอสเตอร์, อี เอ็ม. สรรพสารของนวนิยายไทย. แปลโดย ศศิธร รัตน์-
อยุธยา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2522.
- ยศ วัชรเสถียร. ความเป็นมาของการประพันธ์และนักประพันธ์ของไทย.
พระนคร : สำนักพิมพ์แพรวพิทยา, 2506.
- รัฐจวน อินทรกำแหง, คุณ. ภาพชีวิตจากนวนิยาย. พระนคร : สำนักพิมพ์-
แพรวพิทยา, 2505.
- วิทย์ ศิวะศรียานนท์. วรรณคดีและวรรณคดีวิจารณ์. พิมพ์ครั้งที่ 3 พระนคร :
สมาคมภาษาและหนังสือแห่งประเทศไทย, 2504.
- ศรีรัตน์ สถาปนวัฒน์. ก. ก่อนจะถึงวันนั้น. พระนคร : สำนักพิมพ์คลังวิทยา,
2503.
- _____ . ก. ก่อนจะสิ้นแสงตะวัน. 2 เล่ม. พระนคร : โรงพิมพ์ไทย-
สัมพันธ์, 2498.
- _____ . ก. จากนั้น...จนบัดนี้. 2 เล่ม. พระนคร : สำนักพิมพ์-
คลังวิทยา, 2505.
- _____ . ก. ชายทรชน. พระนคร : สำนักพิมพ์แพรวพิทยา, 2499.
- _____ . กานสมิง. พระนคร : สำนักพิมพ์ร่วมสาส์น, 2509.
- _____ . ทาสชีวิต. 2 เล่ม. พระนคร : โรงพิมพ์ปิยะมิตร, 2496.

- ศรีรัตน สถาปนวัฒน์. ข. ทาสโลกีย์. พระนคร : สำนักพิมพ์โอเคียนสโตร์,
2503.
- _____ . ก. เทพบุตรเสเพล. 2 เล่ม. พระนคร : สำนักพิมพ์คลังวิทยา,
2500.
- _____ . ข. บนปรุพีเดียวกัน. พระนคร : สำนักพิมพ์แพรวพิทยา, 2499.
- _____ . แผ่นดินนี้ของใคร. พระนคร : สำนักพิมพ์ไทยพานิช, 2595.
- _____ . พรงนี้ต้องมีอรุณรุ่ง. พระนคร : สำนักพิมพ์คลังวิทยา, 2502.
- _____ . ข. พสุธาที่ซำรึก. พระนคร : สำนักพิมพ์คลังวิทยา, 2501.
- _____ . ก. ฟ้าสีเลือด. 2 เล่ม. พระนคร : สำนักพิมพ์โอเคียนสโตร์,
2506.
- _____ . ก. มรสุมชีวิต. พระนคร : สำนักพิมพ์ดวงศึกษา, 2501.
- _____ . ข. เมืองทาส. 2 เล่ม. พระนคร : สำนักพิมพ์แพรวพิทยา,
2498.
- _____ . ข. ไม่มีคำตอบจากสวรรค์. 2 เล่ม. พระนคร : สำนักพิมพ์-
แพรวพิทยา, 2505.
- _____ . ข. ยังไม่สิ้นแสงดาว. พระนคร : สำนักพิมพ์โอเคียนสโตร์,
2506.
- _____ . รอยอารมณ์. พระนคร : สำนักพิมพ์โอเคียนสโตร์, 2504.
- _____ . ข. โศกนาฏกรรมของสัตว์เมือง. พระนคร : โรงพิมพ์เจริญธรรม,
2500.
- _____ . ค. สายน้ำที่ไหลกลับมา. พระนคร : โรงพิมพ์อักษรบริการ,
2503.

ศรีรัตน สถาปนวัตน์. ค. สินธรณี. พระนคร : สำนักพิมพ์ไทยพานิช,
2498.

_____ . ง. สุภาพบุรุษไพร. พระนคร : สำนักพิมพ์ดวงศึกษา,
2498.

_____ . ค. หลังฉาก. พระนคร : สำนักพิมพ์ดวงศึกษา, 2505.

ศิลปากร, กรม. ประวัตินักเขียนไทย. เล่ม 1. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์-
การศาสนา, 2520.

สิทธา พิณภูวดล และ นิตยา กาญจนะวรรณ. ความรู้ทั่วไปของวรรณกรรมไทย.
พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ดวงกลม, 2520.

สุพรรณิ วราทร. ประวัติการประพันธ์นวนิยายไทย. กรุงเทพมหานคร :
โครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, 2519.

สุวรรณา เกรียงไกรเพชร. "พระอภัยมณี : การศึกษาเชิงวรรณคดีวิจารณ์"
วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาไทย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2514.

เสถียร จันทิมาธร. คนเขียนหนังสือ. กรุงเทพมหานคร : ประพันธ์สาส์น,
2517.

สัมภาษณ์

มารีสา สถาปนวัตน์. สัมภาษณ์, 27 มีนาคม 2525.

ลมุล อติพยัคฆ์. สัมภาษณ์, 20 พฤษภาคม 2525.

ภาคผนวก ก.

ชีวประวัติและผลงานของ ศรีรัตน์ สถาปนวัฒน์

ศรีรัตน์ สถาปนวัฒน์ เกิดเมื่อ 23 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2461 ณ อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นบุตรของร้อยตำรวจตรี ขุนเถลิงเดชขจร กับนางหงส์ ศรีรัตน์ เป็นบุตรคนสุดท้องในจำนวน 3 คน มีพี่สาวชื่อทองหยิบและมีพี่ชายชื่อสารัตน์ ศรีรัตน์ เริ่มต้นศึกษาที่โรงเรียนเล็ก ๆ แห่งหนึ่งแถวถนนข้าวสารในกรุงเทพฯ และได้โยกย้ายที่เรียนหลายแห่งเพราะเขาต้องย้ายตามบิดาซึ่งรับราชการเป็นตำรวจ (เพชร ชมพู 2513 : 29) เขาจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนวัดบวรนิเวศน์ และจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 8 จากโรงเรียนเทพศิรินทร์ ขณะเรียนอยู่ที่โรงเรียนเทพศิรินทร์ ศรีรัตน์ถูกจัดอยู่ในพวกเด็กเรียนดี (มารีสา สถาปนวัฒน์, สัมภาษณ์) เขาสนใจจะศึกษาต่อด้านสถาปัตยกรรม แต่ไม่มีผู้ใดสนับสนุนจึงเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เขาศึกษาอยู่เพียง 2 ภาคการศึกษาก็ลาออก เมื่อ พ.ศ. 2481 อายุถึงเกณฑ์ทหาร เขาจึงหนีทหารโดยสมัครเข้าเป็นตำรวจ อบรมอยู่ที่โรงเรียนพลตำรวจได้ 6 เดือนก็ถูกส่งไปประจำกรมในแผนกตำรวจและการศึกษา รับราชการเป็นตำรวจได้ปีเศษ ๆ ก็ลาออก ต่อจากนั้นจึงเข้าทำงานที่หนังสือพิมพ์สุวรรณภูมิรายวันโดยทำหน้าที่พิสูจน์อักษร นักเขียนที่ทำหนังสือในยุคเดียวกับศรีรัตน์มีหลายคน เช่น อิศรา-อมันตกุล เสนีย์ เสาวพงษ์ และ ช. แสงเพ็ญ ฯลฯ

งานเขียนชิ้นแรกของศรีรัตน์คือเรื่องความหมายในน้ำตา ซึ่งเป็นเรื่องสั้นตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์สุวรรณภูมิรายวัน เมื่อปี พ.ศ. 2483 หลังจากนั้นศรีรัตน์ก็เขียนเรื่องสั้นต่าง ๆ อีกจำนวนมาก เขาทำงานที่หนังสือพิมพ์สุวรรณภูมิประมาณ 8 เดือนก็ลาออก ต่อจากนั้นจึงไปเป็นครูในโรงเรียนราษฎร์แห่งหนึ่งที่จังหวัดลำปาง เป็นครูได้ 2 ปีก็ลาออกและไปทำงานที่โรงงานยาสูบ สาขาเชียงใหม่ ซึ่งขณะนั้นคนอังกฤษเป็นผู้ดำเนินงาน ศรีรัตน์ทำงานอยู่ที่โรงงานยาสูบประมาณ 7 ปีจึงลาออก ขณะที่เขาเป็นหัวหน้าแผนกนายตรวจ ระหว่างที่ทำงานที่โรงงานยาสูบศรีรัตน์ส่งเรื่องสั้นไปลงตามหนังสือพิมพ์ต่าง ๆ เสมอ โดยเฉพาะหนังสือพิมพ์สุภาพบุรุษ-

ประชามิตร ในยุคที่ศรีบูรพาเป็นบรรณาธิการ

เมื่อศรีวิรัตน์กลับเข้ามาอยู่ในกรุงเทพฯ อีกครั้งหนึ่ง เขาก็มุ่งเขียนหนังสืออย่างจริงจังและยึดเป็นอาชีพ งานเขียนที่ทำให้เขามีชื่อเสียงโด่งดังเป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลายในหมู่นักอ่านคือ แผ่นดินนี้ของใคร ซึ่งเป็นนวนิยายเรื่องแรกของเขา เรื่องนี้ตีพิมพ์ในนิตยสารปิยะมิตรรายสัปดาห์ เมื่อราวกลางปี 2495 หลังจากประสบความสำเร็จจากนวนิยายเรื่องแรก ศรีวิรัตน์ก็ผลิตนวนิยายออกมาอีกหลายเรื่องหลายแนว โดยในระยะแรก ส่วนใหญ่เป็นนวนิยายสะท้อนสังคมซึ่งมีทั้งสังคมชนบทและเมืองหลวง นวนิยายช่วงแรกที่ทำให้ชื่อเสียงให้ศรีวิรัตน์นอกจาก แผ่นดินนี้ของใคร แล้ว มีอีกหลายเรื่อง เช่น ทาสชีวิต และ เมืองทาส ต่อมาศรีวิรัตน์ขยายแนวการเขียนนวนิยายออกไปอีกโดยการเขียนนวนิยายชีวิตครอบครัวเป็นส่วนใหญ่และเขียนนวนิยายรักแทรกอยู่บ้าง ช่วงที่ศรีวิรัตน์เขียนนวนิยายชีวิตครอบครัวนี้ เรื่องที่ทำให้ชื่อเสียงให้ศรีวิรัตน์มากที่สุด คือ ไม่มีคำตอบจากสวรรค์ เรื่องนี้นอกจากจะถูกตีพิมพ์ในนิตยสารและนำไปพิมพ์เป็นเล่มแล้ว ยังมีผู้นำมาสร้างเป็นภาพยนตร์จนได้รับความนิยมจากผู้ชมอีกด้วย ในช่วงสุดท้ายศรีวิรัตน์หันไปเขียนนวนิยายต่อสู้ผจญภัยงานในช่วงสุดท้ายนี้ไม่ค่อยได้รับความนิยมและกล่าวขวัญถึงมากนัก

ผลงานนวนิยายของศรีวิรัตน์ สถาปนาวัดณ์ เท่าที่รวบรวมได้มีดังนี้ คือ

1. แผ่นดินนี้ของใคร พิมพ์ลงปิยะมิตรเมื่อ พ.ศ. 2495
  2. ทาสชีวิต พิมพ์ลงปิยะมิตรเมื่อ พ.ศ. 2495
  3. ก่อนจะสิ้นแสงตะวัน พิมพ์ลงปิยะมิตรเมื่อ พ.ศ. 2496-2497
  4. แมน มั่น เทียร พิมพ์ลงปิยะมิตรเมื่อ พ.ศ. 2497-2498
- (ศรีวิรัตน์เขียนโดยใช้นามปากกาว่า พรหม นารถสุภา)
5. เมืองทาส พิมพ์ลงปิยะมิตรเมื่อ พ.ศ. 2497-2498
  6. สิ้นธรณี (ผาสีซอ) พิมพ์ลงสยามสมัยเมื่อ พ.ศ. 2497
  7. สุภาพบุรุษไฟ พิมพ์ลง จสจ. จริยศาสตร์นเรศวรเมื่อ พ.ศ. 2497-2498)
  8. ชายทรชน พิมพ์ลงสยามสมัยเมื่อ พ.ศ. 2498-2499
  9. บนปรุพีเดียวกัน พิมพ์ลงพจนารถ เมื่อ พ.ศ. 2498

10. โศกนาฏกรรมของสัตว์เมือง พิมพ์ลงปิยะมิตรเมื่อ พ.ศ. 2499-

2500

11. มรสุมชีวิต พิมพ์ลง ไท-สัปดาห์ เมื่อ พ.ศ. 2499

12. เทพบุตรเสเพล พิมพ์ลง จสข. จริยศาสตร์เรียงร้อยเมื่อ พ.ศ.

2500

13. พรุ่งนี้ต้องมีอรุณรุ่ง พิมพ์ลง ปิตุภูมิ (รายเดือน) เมื่อ พ.ศ. 2501

14. พสุธาที่ซำรัก พิมพ์ลง สยามสมัย เมื่อ พ.ศ. 2501

15. รอยอารมณ์ พิมพ์ลง จสข. จริยศาสตร์เรียงร้อย เมื่อ พ.ศ. 2501

16. ไพร่ขยา พิมพ์ลง สยามสมัย เมื่อ พ.ศ. 2502 (ศรีรัตนเขียน

โดยใช้นามปากกาว่า พรหม นารถสุภา)

17. สายน้ำที่ไหลกลับมา พิมพ์ลง สกุลไทย เมื่อ พ.ศ. 2502-2503

18. ก่อนจะถึงวันนั้น พิมพ์ลง แสนสุข เมื่อ พ.ศ. 2502-2503

19. ทาสโลกีย์ พิมพ์ลงปิยะมิตรรายสัปดาห์ เมื่อ พ.ศ. 2503

20. จากนั้น...จนบัดนี้ พิมพ์ลงแสนสุขเมื่อ พ.ศ. 2503

21. ไม่มีคำตอบจากสวรรค์ พิมพ์ลงสกุลไทย เมื่อ พ.ศ. 2504-

2505

22. หลังฉาก พิมพ์ลง สยามสมัย เมื่อ พ.ศ. 2505

23. ฟ้าสีเลือด พิมพ์ลง สยามสมัย เมื่อ พ.ศ. 2505

24. ยังไม่สิ้นแสงดาว พิมพ์ลง ดวงศิลป์ เมื่อ พ.ศ. 2506

25. คานสมิง พิมพ์ลง แม่ศรีเรือน เมื่อ พ.ศ. 2508-2509

นวนิยายของศรีรัตนบางเรื่องนอกจากจะได้รับความนิยมในฐานะเป็น นวนิยายแล้วยังมีผู้สนใจนำไปสร้างเป็นภาพยนตร์และละครเวทีบ้างเช่นกัน เรื่องที่ นำไปสร้างเป็นภาพยนตร์ได้แก่ สินธรีณี พสุธาที่ซำรัก และ ไม่มีคำตอบจากสวรรค์ เรื่องที่นำไปทำเป็นละครเวทีได้แก่ ทาสชีวิต และ ก่อนจะสิ้นแสงตะวัน

* เมื่อนำไปสร้างภาพยนตร์ อิศรา อมันตกุล เปลี่ยนชื่อให้เป็น ดาวสีขอ.

นอกจากนี้ศรีรัตนยังเขียนเรื่องสั้นอีกเป็นจำนวนมากโดยลงในนิตยสารต่าง ๆ เช่น คุณหญิง เคลลีเมล์ เพลินจิตรายสัปดาห์ ฯลฯ เป็นที่น่าสังเกตว่าเมื่อเขียนเรื่องสั้น ศรีรัตนนิยมใช้นามปากกาว่า พรหม นารถสุภา มากกว่าเมื่อเขียนนวนิยาย ศรีรัตนยังเป็นผู้เขียนคอลัมน์ในนิตยสารและหนังสือพิมพ์บางฉบับ เช่น เขียนคอลัมน์ "จากชีวิตวรรณคดี" ใน ปิยะมิตรวันจันทร์ คอลัมน์นี้เป็นคอลัมน์แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องทั่ว ๆ ไป หรือหยิบยกปัญหาหรือเหตุการณ์ที่น่าสนใจมาวิพากษ์วิจารณ์โดยศรีรัตนใช้นามปากกาว่า เมธ เมธา และเขียนคอลัมน์ "ทีวี-ปริทัศน์" ในพิมพ์ไทยรายวัน คอลัมน์นี้เป็นการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับรายการโทรทัศน์ซึ่งสมัยนั้นนับว่าเป็นเรื่องค่อนข้างใหม่ ยังไม่มีผู้นิยมทำมากนัก ศรีรัตนยังมีความรู้เกี่ยวกับเรื่องปืน จึงได้เข้าร่วมอยู่ในคณะกรรมการทำนิตยสารปืน (รายเดือน) ซึ่งเป็นของกรมตำรวจและสมาคมยิงปืนด้วย ความสามารถอีกประการหนึ่งของศรีรัตนก็คือการเขียนบทละคร เมื่อราวปี พ.ศ. 2504-2505 ศรีรัตนได้รับเชิญจาก ลมุล อติพยัคฆ์ ให้ไปเขียนบทละครเรื่อง "ฮันพูฮิน" เมื่อนำละครเรื่องนี้เสนอทาง ที.วี. ของ 5 ประชาชนสนใจกันมาก ต่อมา ลมุล อติพยัคฆ์ ยังเล่าโครงเรื่อง "กล้วยไม้ที่รัก" ให้ศรีรัตนนำไปเขียนเป็นบทละคร ศรีรัตนก็สามารถเขียนได้ถูกต้องตามจุดประสงค์ (ลมุล อติพยัคฆ์, สัมภาษณ์) กล่าวได้ว่าในค่านางวรรณกรรมศรีรัตนมีผลงานเป็นจำนวนมากพอควรและเขาเป็นผู้หนึ่งที่ได้ชื่อว่าเขียนหนังสือค่อนข้างรุนแรง แต่ศรีรัตนก็ไม่เคยถูกจับกุมตัวเลย ตำรวจสันติบาลเพียงแต่เชิญตัวไปปรับความเข้าใจในบางครั้งเท่านั้น (มาริสสา สถาปนวัฒน์, สัมภาษณ์)

หลังจากปิดอาชีพนักเขียนหลายปี ศรีรัตนกลับมาทำงานหนังสือพิมพ์อีกครั้งหนึ่ง ราวปี พ.ศ. 2506 เขาเข้าร่วมอยู่ในคณะกรรมการหนังสือพิมพ์ พิมพ์ไทยรายวัน และต่อจากนั้นก็ย้ายสลับเปลี่ยนตำแหน่งหน้าที่อยู่ในหนังสือพิมพ์ที่เป็นเครือเดียวกันหลายครั้งคือ หลังจากทำงานที่พิมพ์ไทยรายวันเกือบ 2 ปี ก็ย้ายไปเป็นบรรณาธิการ

* คอลัมน์นี้ปรากฏในช่วงปี พ.ศ. 2496-2501.

** คอลัมน์นี้ปรากฏในช่วงปี พ.ศ. 2507-2510.

สยามสมัยรายสัปดาห์ ทำให้ไปแยกไปเป็นบรรณาธิการพิมพ์ไทยเบื้องหลังข่าว ศรีรัตน
 ทำอยู่ที่พิมพ์ไทยเบื้องหลังข่าว 4 ปี ในปี พ.ศ. 2513 เขาก็ไปเป็นบรรณาธิการ
 ฝ่ายข่าวต่างประเทศของพิมพ์ไทยรายวันอีกครั้งหนึ่ง ระหว่างนี้เองศรีรัตนได้รับเชิญ
 จากรัฐบาลสหรัฐอเมริกาให้ไปดูงานหนังสือพิมพ์และเขาเลยถือโอกาสสังเกตการ
 เลือกลงประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกาด้วย (มาริสตา สถาปนวัฒน์, สัมภาษณ์) ช่วงที่
 ศรีรัตนหันมาประกอบอาชีพนักหนังสือพิมพ์เขาผลิตงานเขียนน้อยมากโดยเฉพาะนวน-
 นิยาย นับตั้งแต่เขียน คานสมิง เมื่อ พ.ศ. 2509 ศรีรัตนไม่ได้เขียนนวนิยายอีกเลย
 ส่วนเรื่องสั้นนั้นมีบ้างเป็นจำนวนน้อย

นอกจากงานเขียนหนังสือและงานหนังสือพิมพ์ซึ่งศรีรัตนยึดเป็นอาชีพแล้ว
 เขายังชอบทำงานอดิเรกหลายอย่าง โดยเฉพาะอ่านหนังสือและฟังเพลง ศรีรัตน
 ชอบอ่านงานเขียนของนักเขียนต่างประเทศบางคน เช่น มอห์มเหมิงเวย์ และ
 สไตน์เบค ส่วนนักเขียนไทยศรีรัตนอ่านทุก ๆ คน สำหรับเพลงนั้นศรีรัตนฟังแทบทุก
 ประเภทตั้งแต่ดนตรีสากลจนถึงเพลงไทยเดิม เขายังมีความสามารถในการฟังเพลง
 ถึงขั้นแยกแยะและวิจารณ์ได้ ครั้งหนึ่งเขาเคยวิจารณ์ดนตรีรั้งกับพระเจนดุริยางค์
 ด้วย (มาริสตา สถาปนวัฒน์, สัมภาษณ์)

ในค่านชีวิตรอบครัว ศรีรัตนแต่งงานครั้งแรกกับสุจินต์เมื่อปี พ.ศ. 2493
 มีบุตรชาย 1 คนและบุตรสาว 1 คน ศรีรัตนแต่งงานครั้งที่สองกับมาริสตาเมื่อปี
 พ.ศ. 2506 มีบุตรสาว 3 คน

ศรีรัตนล้มป่วยลงด้วยโรคเส้นโลหิตในสมองตีบเมื่อประมาณปี พ.ศ. 2515
 ซึ่งขณะนั้นเขาทำงานอยู่ที่หนังสือพิมพ์พิมพ์ไทย ในช่วงสุดท้ายของชีวิตศรีรัตนเจ็บหนัก
 จนไม่สามารถจะพูดได้ เขาเข้ารับรักษาตัวอยู่ในโรงพยาบาลศรีธัญญา อยู่ประมาณ 3
 เดือนก็ถึงแก่กรรมเมื่อ 17 มีนาคม พ.ศ. 2518 ญาติพี่น้องและมิตรสหายไม่มี
 โอกาสมาพบกิจศพของศรีรัตน เพราะเขาอุทิศศพให้แก่ทางโรงพยาบาล

ภาคผนวก ข.

เรื่องย่อนวนิยายของ ศรีวิรัตน์ สถาปนวัฒน์ (เรียงตามลำดับเวลาที่เขียน)

แผ่นดินนี้ของใคร (2495)

เจน วนาสัย เป็นเด็กหนุ่มอาศัยอยู่ในบ้านมหาเศรษฐีคนหนึ่ง เขารักกับ กุณฑลีสาวเจ้าของบ้าน เมื่อบิดา-มารดาของกุณฑลีสั่งการให้เธอแต่งงานกับ เจ้านายพระองค์หนึ่ง เจนและกุณฑลิจึงตัดสินใจหนีมาอยู่ในชนบทด้วยความมุ่งหวังว่าจะมีชีวิตคู่อย่างสงบสุข เขาและเธอวาดอนาคตร่วมกันว่าจะช่วยกันสร้างฐานะ ด้วยลำแข้งของตนเอง ตั้งใจเป็นเกษตรกรที่ขยันขันแข็ง เพื่อเป็นตัวอย่างแก่ชาวบ้าน ยิ่งไปกว่านั้นด้วยจิตใจที่ค้ำจาม เจนและกุณฑลียังคิดต่อไปว่าถ้าครอบครัวตนมีฐานะดีขึ้น ก็จะช่วยเหลือเกษตรกรผู้เป็นเพื่อนบ้าน แต่ความคิดและความตั้งใจของคนทั้งสองไม่ อาจเป็นจริงได้ เพราะครอบครัวของเขาถูกข้าราชการรังแกและเอาเปรียบเสมอ ๆ นับตั้งแต่ข้าราชการใช้อำนาจขู่บังคับให้เจน "ช่วยราชการ" ตั้ง "ศาลเตี้ย" ปรับ ฐานมีเหล่าเถื่อน ฟ้องร้องเจนว่ามีปิ่นเถื่อน จนเจนต้องติดคุกอย่างไม่ยุติธรรม ระหว่างที่เจนติดคุก เขาให้กุณฑลีสั่งและทาต้อผู้เป็นบุตรชายไปอาศัยอยู่กับ ฤทธิ รัชชัย เพื่อนสนิทของเขา ซึ่งอยู่ที่ลำปาง ฤทธิคูแกลกุณฑลีสั่งและทาต้อเป็นอย่างดี เขารักกุณฑลีสักมากและกุณฑลีสั่งและทาต้อก็เกิดความนับถือเธอ

เมื่อเจนออกจากคุก เขาก็ตรงไปปรับกุณฑลีสั่งและทาต้อ เจนยังมองโลกอย่าง มีความหวัง มุ่งมั่นสร้างฐานะใหม่ แต่เขาต้องประสบปัญหาอีกเช่นกัน เขาต้องเผชิญกับ ข้าราชการคคโคก แอมวางยาโค-กระบือของชาวบ้านเพื่อรับซื้อในราคาต่ำ เจน สงสัยในพฤติกรรมของข้าราชการ จึงชักชวนชาวบ้านพิสูจน์ เรื่องหนุ่มชาวบ้านผู้เลือด-ร้อนเห็นปลัดสุชาติเอายาเบื่อให้โคกิน เรื่องแค้นมากจึงยิงปลัดสุชาติตายและเขาก็หนี ไป เจนถูกจับกุมตัวดำเนินคดีในข้อหาของสมุญคนก่อการร้ายและฆ่าคนตาย เขาจึง ติดคุกอีกครั้งหนึ่ง เจนเป็นห่วงกุณฑลีสั่งและทาต้อจึงให้เธอเขียนจดหมายชวนฤทธิมา อยู่ด้วย ฤทธิมาเห็นสภาพที่กุณฑลีสั่งและทาต้อใจมาอยู่ด้วย แต่เขาขอกลับไปขาย

กิจการทางลำปางให้เรียบร้อยเสียก่อน

เป็นวันหนึ่ง ขณะกษัตริย์เตรียมตัวจะอาบน้ำ นายอำเภอลงและปลัดชูศักดิ์
ได้ปลอมตนเป็นโจรขึ้นปล้นบ้านกษัตริย์ นายอำเภอลงเห็นความงามของกษัตริย์จึงพยายาม
จะข่มขืน ลุงจันและท้าวต้อมาเห็นเหตุการณ์นี้ ลุงจันโดนยิงตายคาที่ ท้าวต้อมถูกเหวี่ยง
ลงไปใต้น้ำ ชาวบ้านได้ยินเสียงร้องของกษัตริย์ซึ่งถูกแทงก็มาดู ชาวบ้านคักลอบยิง
โจรตายไปคนหนึ่งซึ่งก็คือปลัดชูศักดิ์นั่นเอง เมื่อฤทธิ์กลับมากเขาสลัดใจกับเหตุการณ์
ที่เกิดขึ้นเป็นอย่างมาก เขาพาท้าวต้อมซึ่งอาการหนักมากไปรักษาตัวในโรงพยาบาล
ประจำจังหวัด

เรื่องและจันทามีความเจ็บแค้นนายอำเภอลงแทน เจน วนาสัย จึงวางแผน
กันว่าจะเปลี่ยนให้จันทาอยู่ในคุกและให้เจนออกไปล้างแค้นนายอำเภอลง ครั้นได้โอกาส
ก็ดำเนินการตามแผน เมื่อเจนได้รับอิสรภาพอีกครั้งหนึ่ง เขาตรงไปบ้านนายอำเภอลง
ซึ่งกำลังมีงานวันเกิด เจนลวงให้นายอำเภอลงขึ้นไปบนห้องนอน เขาขู่ว่าจะจับนาย-
อำเภอลงรับสารภาพว่าเขาเป็นคนปลุกปล้ำและฆาตกรกษัตริย์ และเขาก็ยิงนายอำเภอลงตาย
ตัวรวจได้ยินเสียงปืนจึงขึ้นไปดูเหตุการณ์ ตัวรวจรู้ทันทีว่าผู้ที่ฆ่านายอำเภอลงคือเจน
เพราะเขาได้ข่าวว่าเจนหนีออกมาจากคุก เขาจึงออกติดตามเจน เจนและเรื่อง
หนีไปด้วยกัน เขาทั้งสองโดนยิง เจนพยายามไปต่อจนถึงที่ฝั่งศพของกษัตริย์และตาย
อยู่ ณ ที่นั้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ทาสชีวิต (2495)

คร่าว สุระกานท์ เป็นลูกของนายกาญจน์กับช้อยซึ่งเป็นสาวใช้และภรรยา
น้อยของนายกาญจน์ เมื่อมารดาตาย ป้าพวงจึงเป็นผู้เลี้ยงดูคร่าว ขณะที่คร่าวเป็น
เด็กเขามีความขัดแย้งกับคุณรจามารคาเลี้ยงและการันต์บุตรชายคนเล็กของคุณรจา
เสมอ คร่าวไม่อาจทนให้คุณรจาและการันต์รังแกได้ เขาจึงจากบ้านไป คร่าวหมั่น
ศึกษาเล่าเรียนด้วยลำแข้งของตนเองจนได้รับปริญญานิติศาสตรบัณฑิต ระหว่าง
สงครามโลกครั้งที่สอง คร่าวไปเป็นเสรีไทย เมื่อนายกาญจน์ขอร้องให้เขากลับบ้าน
เขาจึงคิดกลับมาประกอบอาชีพทนายความที่บ้านเกิด ขณะเดินทางกลับบ้านพร้อมกับ
หมอการุณผู้เป็นพี่ชายต่างมารดา คร่าวพบกับคุณนายระพีซึ่งเป็นหม้าย, เบญจมาศ
หลานสาวคุณนายระพี และคุณวิจิตร นายกเทศมนตรี เบญจมาศแสดงท่าทีรังเกียจ
เขาเหมือนเมื่อครั้งที่เธอยังเด็ก คร่าวจึงคิดถึงเบญจวรรณน้องสาวของเบญจมาศที่
สนิทสนมคุ้นเคยกับเขาเมื่อครั้งเยาว์วัย

วันหนึ่งขณะคร่าวเดินเล่น เขาพบเด็กหนุ่มท่าทางเกเรกำลังพูดชวนลาม
เบญจมาศและเบญจวรรณ เขาก็เข้าไปช่วยเหลือ คุณนายระพีผู้เป็นน้าสาวของ
เบญจมาศและเบญจวรรณทราบก็เชิญชวนคร่าวไปรับประทานอาหารที่บ้านเป็นการ
ขอบคุณ คุณนายระพียังเชิญหมอการุณผู้พี่เธอแอบรักไปด้วย เบญจมาศรู้สึกริษยา
เบญจวรรณ เพราะรู้ว่าคร่าวชอบเบญจวรรณ เธอจึงพยายามกัณฑ์

ต่อมาบ้านสุระกานท์จัดเลี้ยงเล็ก ๆ เป็นการเชื่อมสัมพันธ์ระหว่างบ้าน
สุระกานท์และบ้านบริหารธุรกิจของเบญจวรรณและเบญจมาศ คร่าวเข้าใจผิดคิดว่า
นางรจาทรงจะให้การันต์แต่งงานกับเบญจวรรณ เขาเสียใจมากจึงดื่มจัดและเลยไป
เที่ยวที่บาร์ของเรียมผู้เป็นเพื่อนเก่า เขาพบพะเยียบพาร์คเนอร์ที่เขารู้สึกถูกชะตา
พะเยียบพาเขาไปที่ห้องพักของเธอ เมื่อคร่าวกลับบ้าน เขาถูกลอบทำร้ายระหว่าง
ทาง คร่าวรู้ทันทีว่าคนที่ทำร้ายคือลูกน้องของเรียมที่ไม่พอใจที่คร่าวรู้เบื้องหลังการ
ทำธุรกิจของเรียมคืนันเอง เมื่อเบญจวรรณไปเยี่ยมคร่าว เธอและเขาจึงเริ่ม
เข้าใจความรู้สึกที่มีต่อกัน หมอการุณที่หม้ายปองเบญจวรรณอยู่เห็นความสัมพันธ์ของ
คร่าวและเบญจวรรณเขาก็รู้สึกชอกช้ำ และยิ่งเขามุ่งงานทำมาก พบแต่ความเจ็บป่วย
ความยากจน ทำให้หมอการุณคิดมากและเริ่มเป็นคนเศร้าซึม ฝ่ายนางรจายังเกลียด-

ซึ่งคร่าวอยู่ นางจึงบอกคร่าวว่า เรือนหลังเล็กที่คร่าวอยู่นั้นนางต้องการให้ ร.ต.อ. การันต์ซึ่งกำลังจะย้ายมาอยู่ นายกาญจน์จึงให้คร่าวไปเปิดสำนักงานนายความที่ ตึกแถวในตลาด โดยให้ป่าพวงไปอยู่ด้วย

คร่าวเป็นนายความที่รักความยุติธรรม ต้องการเห็นความถูกต้อง เขา จึงเริ่มขัดแย้งกับผู้ที่มีอิทธิพล พระเยี่ยจึงมักเตือนให้คร่าวระวังตัวเสมอ เมื่อ ร.ต.อ. การันต์ย้ายมาอยู่ที่บ้านเกิด เขาและคร่าวก็ยังขัดแย้งกัน เพราะต่างมีทัศนคติในการ ดำเนินชีวิตและอุดมการณ์ในการทำงานต่างกัน ครั้น ร.ต.อ. การันต์ใกล้ชิดกับ เบญจมาศไม่นานนัก เขาก็รักเธอขอให้นางรุดาไปลู่ขอ เบญจมาศขอผัดผ่อนในระยะ แรก เมื่อเธอเห็นว่าคร่าวไม่มีท่าทีว่าจะรักเธอเพราะเขารักเบญจวรรณอย่างมั่นคง เธอก็ยินดีรับหมั้นทั้งที่ไม่ได้รัก ร.ต.อ. การันต์ คร่าวแสดงความยินดีกับเบญจมาศ โดยการจับมือเธอ ร.ต.อ. การันต์มาพบเข้า เขาก็หึงหวงและโกรธคร่าวยิ่งขึ้น

เมื่อคร่าวเป็นนายความ เขาพบปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนมาก- มาก เขาจึงคิดว่าการ เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรคงจะทำให้เขาแก้ไขปัญหาและทำ ประโยชน์ได้กว้างขวางและลึกซึ้งขึ้น เมื่อคร่าวสมัครผู้แทนเขาก็พบปัญหาที่เป็น อุปสรรคต่อการพัฒนาระบบประชาธิปไตยหลายประการ เมื่อเขาได้รับเลือกตั้งเป็น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขาพยายามแก้ไขปัญหาแต่ก็ไม่ประสบผลสำเร็จนัก

คร่าวไปเยี่ยมบ้าน เขาพบว่าหมอการุณเริ่มเป็นโรคประสาท ทั้งนี้เพราะ เป็นคนจิตใจอ่อน คิดมาก และพบเหตุการณ์ที่ทำให้เคร่งเครียดและสะเทือนอารมณ์ มากเกินไป ฝ่ายนางรุดาก็ป่วยหนัก นางยังต้องการทำให้คร่าวเจ็บช้ำใจ เมื่อไม่ สำเร็จนางจึงแค้นใจมาก ต่อมานางก็ตาย ร.ต.อ. การันต์เข้าใจผิดคิดว่ามารดา เปลี่ยนใจมารักใคร่คร่าวก็โกรธ เขาพาลเกลียดคร่าวมากยิ่งขึ้นและกล่าวหาว่าที่ หมอการุณเป็นโรคประสาทเพราะคร่าวและเบญจวรรณรักกันนั่นเอง คร่าวและ ร.ต.อ. การันต์ขัดแย้งกันรุนแรงถึงขั้นใช้กำลังแก่กัน บิดามาห้ามปรามไว้ และบอก แก่ลูกทั้ง 2 คนว่าตนจะบวชที่วัดเขาภบ

คร่าวพยายามทำหน้าที่ผู้แทนอย่างดีที่สุด เขากลับมาเล่าให้พระเยี่ยฟังว่า เขาพยายามเสนอ พ.ร.บ.คนชรา, พ.ร.บ.การศึกษา และ พ.ร.บ.สงวนและ คุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติ แต่ความคิดเหล่านี้ก็ถูกปฏิเสธโดยสิ้นเชิง พระเยี่ย

รู้สึกรักและศรัทธาคร่ำวามาก เธอจึงปลอบใจและให้กำลังใจคร่ำว เมื่อพะเยียบกลับไปทำงานที่บาร์ เริ่มก็เข้าหาเธอ พะเยียบพยายามซัดขึ้นและหนีมากับเคลิ้มลูกน้องของเริ่ม เริ่มออกติดตาม เขายังเคลิ้มตาย แต่พะเยียบหลบหนีไปได้ เริ่มจึงหนีเกล็ดไปทางภาคเหนือ

คร่ำวกลับมาเยี่ยมบ้านอีกครั้งหนึ่ง เขาเห็นเบญจวรรณकुแลหมอการุณอย่างไกลลึกลับ จึงพูดประชดเธอ เบญจวรรณน้อยใจจึงกลับบ้าน ไปอยู่ที่แฟร์มิน้ำ เธอหวังว่าคร่ำวจะตามไปอ้อ แต่คร่ำวถูก ร.ต.อ. การันต์ (ซึ่งแต่งงานกับเบญจมาศแล้ว) พุกยั่วล่อคูหมีน เขาจึงเปลี่ยนใจไม่ไปหาเบญจวรรณ เบญจวรรณจึงอยู่ที่แพควยความเศร้าสร้อย ปล่อยให้คุณนายระพีकुแลหมอการุณที่นางรักก้อไป

ต่อมาเกิดการปฏิวัติ คร่ำวมีชื่ออยู่ในคณะรัฐมนตรีชุดใหม่ด้วย แต่คณะปฏิวัติยังทำการไม่สำเร็จถูกทางการปราบปราม คร่ำวหนีมาบ้าน เขาหนีขึ้นแฟร์มิน้ำที่เบญจวรรณอยู่ คร่ำววางแผนหนีไปกับเบญจวรรณและพะเยียบ ร.ต.อ. การันต์ออกตามล่า ในที่สุดคร่ำวและเบญจวรรณก็หนีข้ามไปฝั่งลาวได้อย่างหวุดหวิด ทั้งนี้เพราะพะเยียบลวงเริ่มให้หนีไปฝั่งลาวกับตนในตอนเช้ามีด ร.ต.อ. การันต์เข้าใจว่าพะเยียบและเริ่มคือคร่ำวและเบญจวรรณ เขาและพรรคพวกจึงระดมยิงพะเยียบและเริ่มโดยไม่เอาใจใส่คร่ำวและเบญจวรรณซึ่งแอบหนีไปในเรืออีกลำหนึ่ง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ก่อนจะสิ้นแสงตะวัน (2496)

ชีพ ชัยรงค์ เป็นลูกชายนายชั้นชวานาผู้ยากจน เขาถูกบิดาส่งมาอยู่กับพระยาบุรินทร์รังสรรค์ มหาเศรษฐีเจ้าของที่ดินจำนวนมากในฐานะเป็นตัวชัคคอก ตั้งแต่เขายังเป็นเด็ก ครั้นเติบโตเป็นหนุ่ม ชัยก็รักใคร่กับนฤตยา ลูกสาวพระยาบุรินทร์รังสรรค์ เมื่อชีพเรียนจบชั้นปริญญาตรี เขาก็ทำงานดูแลผลประโยชน์ให้พระยาบุรินทร์รังสรรค์ ชัยหวังว่าการทำงานให้พระยาบุรินทร์รังสรรค์อย่างจริงจังจะทำให้เขาสมหวังในความรักกับนฤตยา วันหนึ่งพระยาบุรินทร์รังสรรค์ให้ชีพไปเก็บค่าเช่านาที่ตำบลบ้านเกิดของเขา นายชั้นชะเอมผู้เป็นหลานสาวนายชั้น และชาวบ้านคนอื่น ๆ เห็นว่าพระยาบุรินทร์รังสรรค์เก็บค่าเช่ามากเกินไป ไม่มีการลดหย่อนให้สำหรับชาวนาที่ทำนาไม่ได้ผลและชาวนาคนใดไม่มีค่าเช่าให้ พระยาบุรินทร์รังสรรค์ยังให้ทำสัญญาไว้ก่อน นายชั้นตัดความรำคาญจึงเซ็นสัญญาให้ชีพไปชาวบ้านคนอื่น ๆ ก็ยอมทำสัญญาด้วย ก่อนเดินทางกลับกรุงเทพฯ ชัยพบกับหมอนที่และครูพิรุณผู้มีอุดมคติตั้งใจทำงานสร้างสรรค์สังคมชนบท ขณะสนทนากับหมอนที่และครูพิรุณก็กล่าววิจารณ์นายทุนในแง่ลบและยังแสดงความเห็นอกเห็นใจคนยากจน ชัยได้ฟังจึงรู้สึกสะเทือนใจ

เมื่อชีพกลับถึงบ้านพระยาบุรินทร์รังสรรค์ เขาไม่พบนฤตยาเพราะเธอถูกบิดาส่งไปศึกษาต่อต่างประเทศพร้อมกับ ม.จ. ทิวาพันธุ์ ผู้ที่พระยาบุรินทร์รังสรรค์ต้องการให้เป็นลูกเขย ชัยจึงคิดว่าเขาถูกหลอกให้ตลอดมา ชัยรู้สึกเจ็บช้ำมาก เขาฉีกสัญญาทิ้งทั้งหมด และเริ่มคิดว่าเขาควรจะไปพบน้องชวานานุกเบิกหาที่อยู่ที่ทำกินใหม่ เขาฝันที่จะสร้างเมืองในอุดมคติเช่นเดียวกับ Utopia ของเซอร์ โทมัส-มอร์ ชัยจึงตัดสินใจออกจากบ้านพระยาบุรินทร์รังสรรค์

ชีพยังเคยได้พบโกวิทเพื่อนเก่าผู้มีฐานะร่ำรวย โกวิทแนะนำให้ชีพรู้จักกับ ม.ร.ว. ทิพย์สุรี หลังจากรู้จักกันไม่นานชีพและ ม.ร.ว. ทิพย์สุรีก็ถูกชะตากันและเป็นของกันและกัน ต่อจากนั้นชีพจึงเดินทางกลับบ้านเกิด ชัยคุยถึงโครงการที่เขาคิดจะทำให้หมอนที่ฟัง ระยะเวลาแรกชวานานุกเบิกหาที่อยู่เพราะคิดว่าจะชี้แจงให้ชาวบ้านเข้าใจ ชาวบ้านก็เห็นด้วยที่จะไปหาที่ทำกินใหม่เพราะคิดว่า

คนจะได้ผลประโยชน์อย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วย ชาวบ้านร่วมมือกันหักล้างถางพงที่ดิน
แห่งใหม่อย่างแข็งขัน พวกผู้หญิงส่วนใหญ่ก็เป็นกำลังคอยหุงหาอาหาร เตรียมให้พวก
ผู้ชาย ไม่นานนักผืนแผ่นดินนั้นก็เป็นที่อยู่ที่ทำกินที่ชาวบ้านภาคภูมิใจ ชาวบ้านต่าง
ประจักษ์ว่าควมมือของเขาเองเท่านั้นที่จะสร้างสรรค์ชีวิตที่ดีกว่าเดิมได้ นายทุนหรือ
ข้าราชการไม่เคยช่วยเหลือหรือเป็นที่พึ่งพิงแก่เขาเลย ขณะที่สร้างเมืองใหม่ ชัฟได้
ได้รับความช่วยเหลือจากโกวิทหลายประการ โกวิทส่งรถแทรกเตอร์มาช่วยไถดิน ให้
ทุนชัฟมาสร้างโรงงานน้ำตาล โรงงานมันสำปะหลัง ความช่วยเหลือเหล่านี้ทำให้
เมืองใหม่ (ต่อมาชาวบ้านเรียกว่าเมืองชัยยงค์) พัฒนาอย่างรวดเร็ว หมอนที่ยัง
มาเปิดสถานอนามัยให้บริการแก่ชาวบ้าน ส่วนครูพิรุณก็มาช่วยสอนเด็กในเมืองใหม่
ด้วย เมืองใหม่ของชัฟจึงมีความอุดมสมบูรณ์และน่าอยู่ ชัฟกลายเป็นคนหนุ่มที่ชาว-
บ้านศรัทธา รักใคร่ โดยเฉพาะหญิงสาว ครูพิรุณก็แอบรักชัฟอยู่ เธอจึงปฏิเสธที่จะ
แต่งงานกับหมอนที่เมื่อเขาขอแต่งงานกับเธอ ชะเอมก็ชอบชัฟ ทั้งที่เธอรู้ว่าชัฟมีคน
รักแล้วและเธอเองก็มีบุญเกิดชายหนุ่มที่แสนดีหมายปองอยู่ ส่วนทองพูนคุ้รักของสิน
ก็มีจิตใจเอนเอียงมาทางชัฟ เธอและชัฟแอบได้เสียกัน สินหึงหวงและโกรธแค้นชัฟ
จึงไปเป็นพวกของข้าราชการที่คอยบารั้วแก่ชัฟและชาวบ้านเสมอ ๆ

นฤตยากลับมาจากต่างประเทศเพื่อมางานศพมารดาเธอ เมื่อเสร็จจาก
งานศพ นฤตยาก็ชวน ม.จ. ทิวาพันธุ์กันนั้นเธอมาหาชัฟ เธอพบครูพิรุณและหมอนที่
ครูพิรุณและหมอนที่จึงพาเธอและ ม.จ. ทิวาพันธุ์ไปเมืองใหม่ ขณะเดินทาง ครูพิรุณ
และหมอนที่กล่าวโจมตีนายทุนและเจ้านายอย่างไม่เกรงใจนฤตยาและ ม.จ. ทิวาพันธุ์
แต่นฤตยาและ ม.จ. ทิวาพันธุ์ก็โต้ตอบบ้าง ทั้งสองฝ่ายจึงมีความรู้สึกที่ไม่ดีต่อกัน
เมื่อไปถึงเมืองใหม่ นฤตยาพบทองพูนและชะเอม ทองพูนรู้ว่านฤตยาคือคนรักของชัฟ
เธอจึงบอกว่าเธอคือภรรยาของชัฟและขณะนี้ชัฟไม่อยู่ นฤตยาคิดหวังและเสียใจจึง
กลับไป

เมื่อข้าราชการในเมืองรู้จากสินว่าชัฟพาชาวบ้านไปสร้างเมืองใหม่
ข้าราชการก็ต้องการมีส่วนในที่ดินบ้าง พวกข้าราชการจึงไม่ยินยอมให้ชาวบ้านใน
เมืองใหม่จับจองที่ดินเป็นที่ทำกินโดยถูกกฎหมาย พวกเขาขอแบ่งส่วนที่ดินด้วย
ชัฟจึงยินยอมเพื่อตัดความรำคาญ พวกข้าราชการเหล่านี้ยังต้องการให้ชาวบ้านปลูกพืชไร

ในที่คืนส่วนของตนเพื่อตนจะได้เก็บเกี่ยวด้วย เมื่อชาวบ้านไม่ยอมทำตามความต้องการของพวกเขาก็เข้ามารบกันและรังแกเสมอ ๆ ครั้งหนึ่งพวกเจ้าหน้าที่เข้ามาในเมืองใหม่ กล่าวหาว่าเมืองใหม่เป็นช่องโจร กล่าวหาเขาแล้วว่ามาสินธุ์เป็นลูก เจ้าหน้าที่ช่วยกันจับสินธุ์และลวนลามชะเอม บุญเกิดเข้ามาช่วยไว้ได้ เจ้าหน้าที่แพกกลับไป ต่อมาเจ้าหน้าที่ก็เข้ามาเก็บภาษีและมายึดทรัพย์สินของชาวบ้าน บุญเกิดเจ็บแค้นมากจึงฆ่าเจ้าหน้าที่ทั้ง 6 คนนั้นตาย เขามาหาทรัพย์ เห็นทรัพย์กำลังปลอบชะเอมที่กำลังร้องไห้อยู่ บุญเกิดเข้าใจผิดคิดว่าทรัพย์กับชะเอมมีความสัมพันธ์ฉันชู้สาวต่อกัน เขาจึงจากไปโดยบอกว่าจะเข้ามาบอตัวกับเจ้าหน้าที่

จอมมาส่งข่าวให้ทรัพย์ทราบว่าบัดนี้เจ้าหน้าที่ตั้งสินบนนำจับทรัพย์ เป็นเงิน 3 หมื่น ทรัพย์จึงขอมึงปีนหิ้งจะต่อสู้กับเจ้าหน้าที่ ต่อมาจอมนำจดหมายนฤตยามาให้ทรัพย์จึงรู้ว่านฤตยากำลังจะแต่งงาน เขาตัดสินใจจากเมืองใหม่ไปหาเธอ ชะเอมและครูพิรุณพยายามทัดทาน ทรัพย์ก็ไม่เปลี่ยนใจ เขาขอทำอะไรเพื่อชีวิตตนเองบ้าง ขณะทรัพย์เดินทางไปหานฤตยา เขาต้องหลบซ่อนเจ้าหน้าที่ที่ติดตามมา และในที่สุดเขาแอบขึ้นไปพนบนฤตยาที่โคมสูงหลังตึก ทรัพย์และนฤตยาต่างก็ใจมาก พระยาบุรินทร์รังสรรค์ขึ้นไปตามลูกสาวมาเกินช้า เขาพบทรัพย์โทรศัพท์ให้ตำรวจมาจับ นฤตยาไม่ยอมลงมาจากโคม พระยาบุรินทร์รังสรรค์จึงประกาศให้รางวัลแก่คนที่จะนำลูกสาวตนลงมาได้ แต่ไม่มีใครคิดจะทำ โกวิทและ ม.ร.ว.ทิพย์สุรีมาพูดขอร้องให้ทรัพย์บอตัว ทรัพย์ตกลง ขณะที่เขากำลังเดินลงมา ม.จ.ทิวาพันธุ์บัณฑิตโทสะเพาระความหึงหวงจึงยิงทรัพย์ กอนตายทรัพย์ฝากเมืองใหม่กับโกวิท ต่อจากนั้นโกวิทจึงนำศพทรัพย์ ชัยยงค์ ไปไว้เป็นมิ่งขวัญแห่งเมืองชัยยงค์

แมน มนเทียร (2497)

แมน มนเทียร นักดนตรีหนุ่มพบธันยาเด็กสาวพเนจร เขาสองสารจึงชวนเธอมาอยู่ด้วย ทั้งคู่รักใคร่และศรัทธาใจทำงานกันเงี้ยวๆ แมนและธันยาก็อยู่กันอย่างมีความสุข มีลูกชายที่น่ารักคนหนึ่งคือ ตาคุ่ย ต่อมาแมนทราบความจริงว่าธันยาเป็นทนายมหาเศรษฐี เขารู้สึกต่ำต้อยน้อยใจมาก ฝ่ายธันยาเปลี่ยนแปลงท่าทีที่เคยเป็นข้างต่ำหลังมาเป็นผู้คอยแนะนำสามี เธอส่งแมนไปศึกษาวิชาดนตรีในต่างประเทศเป็นเวลาถึง 6 ปี ระหว่าง 6 ปีนี้ธันยาจัดตั้งวงดนตรีซิมโฟนีออเคสตราเพื่อรอกลับมาของสามี เธอให้ระพีพรซึ่งเป็นเพื่อนสนิทของแมนเป็นผู้จัดการดูแลการฝึกซ้อมอย่างใกล้ชิดถึงขนาดให้มาพักบ้านเธอ แมนทราบข่าวนี้จึงหึงหวงและระแวง ครั้นเขากลับมาก็บังเอิญเห็นธันยาและระพีพรใกล้ชิดสนิทสนมกันมาก เขาจึงระแวงสงสัยมากขึ้น กลายเป็นคนคิดมาก คึดจึด เมื่อวงซิมโฟนีออเคสตราออกแสดงเป็นครั้งแรกแมนไปตรงเวลาเปิดการแสดงพอดี ธันยาโกรธเขามากจึงตำหนิและกล่าวทวงบุญคุณแมนเสียใจ น้อยใจ จึงจากไปโดยลูกและจรีนทร์เด็กที่เขาอุปการะมาขอติดตามไปด้วย เขาพบกับแสงเพ็ญหญิงที่เคยเป็นนักร้องในวงเขาและเธอเคยชอบเขาอยู่ เธอจึงชวนเขาไปอยู่ด้วย ขณะที่แมน ตาคุ่ย และจรีนทร์อยู่บ้านแสงเพ็ญ ตาคุ่ยถูกแสงเพ็ญกัณฑ์แกล้งและรังแก แมนจึงส่งตาคุ่ยและจรีนทร์กลับไปอยู่กับธันยา ส่วนตัวเขาก็คิดแยกทางกับแสงเพ็ญเพราะเขาเห็นว่าเธอมีจิตใจต่ำทราม เมื่อแมนได้รับความทรมาณจากโรคพิษสุรา เขาหันเข้าหายาเสพติด และด้วยความบังเอิญ แหล่งค้ายาเสพติดที่เขาไปพึ่งพิงเป็นของเขาวมาลัยอดีตนางที่เขารักเธอ แมนจึงอยู่กับเขาวมาลัยในฐานะสามี เขาได้รับการปรนเปรอเป็นอย่างดี ต่อมาตาคุ่ยมาขอให้เขาแต่งเพลงให้ แมนจึงจากเขาวมาลัยไปอาศัยบ้านเพื่อนเพื่อแต่งเพลงให้ลูกอย่างตั้งใจ เมื่อถึงวันที่วงซิมโฟนีออเคสตราของธันยาแสดง แมนไปคุมวงบรรเลงเพลง "ลูกรัก" เพื่อลูกเอง ครั้นเพลงบรรเลงจบ แมนก็กลับไปโรงขายยาเสพติดของเขาวมาลัยทันทีเพราะเขาต้องการยา แต่เมื่อเขาไปถึง ไม่มีใครต้อนรับเขาและไล่เขาออกมานอนอยู่กลางถนน ธันยาและตาคุ่ยซึ่งติดตามแมนไปทันจึงรีบเข้าช่วยเหลือแมน ธันยายืนยันว่าเธอยังรักและยังคงเป็นภรรยาเขาอยู่เช่นเดิม

เมืองทาส (2497)

นัค อนุชิต คืออดีตหัวหน้ากรรมกรของโรงงานแห่งหนึ่งในต่างจังหวัด เขาตกงานจึงอพยพครอบครัวเข้ามาหางานทำในกรุงเทพฯ นัคเป็นหลักของครอบครัว เขามีภรรยา น้องสาวและมารดาซึ่งกำลังป่วยต้องเลี้ยงดูและรักษา นัคตระเวนหางานทำไปเรื่อย ๆ วันหนึ่งเขาเข้าไปสมัครงานกับนายวิชัยผู้จัดการโรงเลื่อยแห่งหนึ่ง นายวิชัยปฏิเสธแต่ให้นัคเขียนที่อยู่ไว้เผื่อจะติดต่อเมื่อต้องการ ขณะเดินออกจากโรงเลื่อยนัคขัดแย้งกับบรรจงหัวหน้ากรรมกรและลูกน้องของบรรจง นัคสามารถปราบบรรจงและพรรคพวกได้ ต่อมานายวิชัยเห็นว่าบรรจงมีนิสัยไม่ดีนัก ลูกน้องไม่ค่อยอยู่ นายวิชัยจึงปลดบรรจงออกจากตำแหน่งหัวหน้าและตามนัคมาให้เป็นหัวหน้ากรรมกรแทน นายวิชัยยังให้หมอบไปดูแลรักษามารดาของนัคจนหายป่วยด้วย

เมื่อนัคเข้ามาทำงานในโรงเลื่อย เขาได้รู้เห็นปัญหาต่าง ๆ มากมาย นัคพบว่าความขัดแย้งระหว่างนายทุนและกรรมกร เกิดจากระบบการบริหารที่เปิดโอกาสให้ฝ่ายนายทุนเอาเปรียบกรรมกร เห็นได้จากนายวิชัย ผู้จัดการคนไทยเป็นผู้กุมอำนาจในการบริหารแทบทุกประการ ไม่มีการกระจายอำนาจหน้าที่ให้แก่หัวหน้ากรรมกรแต่อย่างใด นายวิชัยเป็นผู้คุมบัญชีค่าแรงคนงาน เป็นผู้ปลดหรือรับคนงานโดยไม่มีการขอความเห็นจากใครหรือโดยไม่มี การไต่สวน นายวิชัยจึงมีโอกาสคดโกงค่าแรงล่วงเวลาของกรรมกรและไล่อกรรมกรออกโดยไม่มีเหตุผลสมควร และไม่มีการสอบสวนฝ่ายกรรมกรนั้นนัคพบว่า พวกเขาไร้การศึกษา ไม่รู้กลโกงของนายทุน ประกอบกับมีความจำเป็นทางเศรษฐกิจและที่สำคัญคือ ขาดผู้นำที่จะรวมพลังนำกรรมกรต่อสู้กับนายทุน กรรมกรจึงจำยอมอยู่ในภาวะที่ถูกเอาเปรียบ

นัครู้ว่านายวิชัยได้เอิบออกจากงานเพราะเอิบรู้ว่านายวิชัยจ่ายค่าแรงล่วงเวลาของกรรมกรไม่เต็มตามอัตรา นัคทนเห็นความอยุติธรรมนี้ไม่ได้ เขาจึงลุกขึ้นมาเป็นหัวหน้ากรรมกรพาคนงานประท้วงและเรียกร้องความเป็นธรรม ขณะที่นัคนำกรรมกรประท้วง ชัยศิริ เกตุกาญจน์ นักหนังสือพิมพ์สาวเข้ามามีบทบาทสำคัญอยู่เบื้องหลังการต่อสู้ของนัคอยู่ตลอดเวลา เธอคอยให้คำแนะนำและคำปรึกษาแก่นัค

* เมื่อเธอแต่งงานกับนพพร เธอเปลี่ยนชื่อเป็น นวลทิพย์.

อยู่ตลอดเวลา เธอแนะนำให้นักยื่นข้อเสนอให้นายทุนสอบสวนเลือกก่อนไล่ออกให้
 นายทุนจ่ายค่าแรงงานล่วงหน้าให้ถูกต้อง ให้นายทุนเพิ่มค่าแรงและให้สวัสดิการแก่
 กรรมกรให้ดีกว่าที่เป็นอยู่ และขอให้กรรมกรมีการปกครองกันเอง เมื่อยื่นข้อเสนอสู่
 นายทุนแล้ว นักก็ดำเนินการประท้วงต่อไปโดยพยายามผูกปมไว้ให้กรรมกรยื่น
 หยัดต่อสู้ รวมทั้งชักชวนคนงานแผนกอื่น ๆ ให้รวมมือด้วย นักและกรรมกรคนอื่น ๆ
 พยายามผูกจายัวนายทุนให้เกิดความโมโหด้วย นักพยายามยื่นหยัดต่อสู้เพื่อกรรมกร
 แม้บางครั้งเขาจะรู้สึกท้อถอยหรือถูกลอบทำร้ายเขาก็ไม่เลิกล้มความตั้งใจ ระหว่าง
 ที่นักนำกรรมกรประท้วง ฉวีกรรมกรหญิงซึ่งรักนักและรักความยุติธรรมคอยให้ความ
 ช่วยเหลือนักและสนับสนุนการประท้วงเป็นอย่างดียิ่งโดยเฉพาะในระยะแรก ๆ ใน
 ที่สุดนายทุนก็ยอมตกลงตามคำเรียกร้องของกรรมกร กรรมกรโรงเลื่อยดีใจมากและ
 รู้สึกรักและศรัทธานัก กรรมกรในโรงงานอื่น ๆ ก็พลอยชื่นชมวีรกรรมของนักด้วย

หลังการประท้วง นักถูกไล่ออกจากการเป็นกรรมกรโรงเลื่อย นवलน้องสาว
 เขาให้เขาไปทำงานที่องค์การขนส่งสินค้าที่นพพรสามี่ของเขามีหุ้นส่วนอยู่ด้วย แม่นัก
 ไม่ต้องการทำงานนั้น แต่เขาซัดไม่ได้เพราะรับปากกับมารดาไว้แล้วก่อนที่นางจะตาย
 นักเข้าเป็นหัวหน้ากรรมกรขององค์การขนส่งสินค้าขณะที่กรรมกรมีความขัดแย้งกับนาย-
 ทุนเนื่องจากปัญหา 3 ประการคือ นายทุนละเลยคนงานที่ประสบอุบัติเหตุขณะทำงาน,
 นายทุนจ่ายเงินโบนัสโดยไม่มีหลักเกณฑ์ที่แน่นอน และนายทุนไล่ออกคนงานออกโดยไม่มี
 เหตุผลสมควรและไม่มีการสอบสวน นักจึงนำคนงานประท้วงและประสบผลสำเร็จ
 เช่นกัน แต่การประท้วงครั้งนี้เกิดเหตุการณ์รุนแรงน่าสยดสยองขึ้น นั่นคือ นवलเข้าไป
 ยุ่งเกี่ยวกับการประท้วง คนงานจึงรวมขมขึ้น เธอจนตาย นายยงเพื่อนนักจะเข้าช่วยเหลือ
 นवलก็ถูกคนงานเอารถคันใหญ่ที่ค้างอยู่บนเครื่องยกไฮโดรลิกเลื่อนลงมาทับตาย

ต่อมานักได้เป็นประธานสหภาพกรรมกรและนายกสหพันธ์กรรมกร เมื่อ
 ตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรว่างลง 1 ตำแหน่ง ชัยศิริแนะนำให้นักสมัครรับ
 เลือกตั้ง ตอนแรกนักจะไม่สมัครแต่เมื่อชัยศิริอธิบายให้เขาฟังว่านักจะมีโอกาสทำ
 ประโยชน์ได้มากขึ้นถ้าเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร นักจึงสมัครและได้รับเลือกตั้ง
 ขณะที่ชีวิตการทำงานของนักรุ่งโรจน์ ชีวิตรักของเขาต้องอับเฉาลง เพราะชัยศิริ

หญิงที่เขารักจำเป็นต้องไปอยู่กับเชิดพงษ์ผู้มีในต่างประเทศ ชัยศิริพยายามอธิบายให้มันเข้าใจและยอมรับสภาพความเป็นจริง ท้ายที่สุดมันจึงอยู่กับฉวีกรรมกรหญิงที่เขาคุ้นเคยแต่ไม่ได้รัก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สินธรณี (2497)

สิบตรีเมฆ ชุมแสง เล่นการพนันแพ้เพื่อนทหารด้วยกัน เขาจึงชิงทรัพย์ และฆ่าเพื่อนตาย เขาหนีเร่ร่อนไปอาศัยอยู่กับสามี-ภรรยาคนหนึ่งซึ่งเป็นชาวเขา เมื่อได้โอกาสเมฆจึงลักปืนของสามี-ภรรยาและหนีมา เมฆมาถึงถิ่นของพวกลีซอ ขณะที่เขาป่วยเป็นไข้จับสั่น หัวหน้าเผ่าลีซอและลูกชาย-หญิงคือเลาสือและนะหลี่ช่วยกันดูแลรักษาจนเมฆหายป่วย เมฆขออาศัยอยู่ด้วย ตอนแรกหัวหน้าเผ่าไม่ให้ยอม พอตีมีคนมาบอกว่าคืนนี้ยางกะลอลจะมาปล้นพวกลีซอ หัวหน้าเผ่าสั่งให้ลูกบ้านย้ายหนี เพราะมีคนและอาวุธน้อย เมฆเสนอแนะให้ต่อสู้ เขาวางแผนให้ จนในที่สุดพวก ยางกะลอลที่มาปล้นต้องล้มตายและแพ่พ่ายไป ขณะต่อสู้กับยางกะลอล เมฆแอบฆ่า เลาสือซึ่งเป็นคนทรงที่คอยขยับยั้งไม่ให้เมฆพักอาศัยอยู่กับลีซอด้วย หัวหน้าเผ่าเห็น ความสามารถของเมฆจึงอนุญาตให้อยู่ต่อไป

นะหลี่เริ่มรักและหลงใหลเมฆ เธอยอมเป็นภรรยาเขาอย่างลับ ๆ เมฆ แสร้งทำดีต่อพวกลีซอจนเป็นที่ไว้วางใจ เขามีหน้าที่เป็นตัวแทนเผ่าลีซอเจรจายา ยินให้ชาวเขาเผ่าอื่น ๆ ครั้งหนึ่งเขาตกลงขายดินให้พวกฮ่อ โดยเขาแอบรับเงิน ไว้ก่อน ต่อมาเขารู้ว่าต้องไปรบในเมือง จึงจากนะหลี่มาขณะที่เธอกำลังตั้งครรภ์ เมฆนำเงินค่าดินติดตัวไปด้วย เมื่อฮ่อมารับดินแต่กลับไม่ได้จึงโกรธแค้นพวกลีซอ และยกพวกมาฆ่าฟันชาวลีซอเสียชีวิตเป็นจำนวนมาก

เมื่อกาลเวลาผ่านไป 10 ปี เมฆกลับไปพบนะหลี่โดยบังเอิญ เขาแอบเข้าหา นะหลี่ขณะที่เลาจึงสามีคนใหม่ของเธอไม่อยู่ นะหลี่รักเมฆมาก เธอจึงหวั่นไหวและยอม เป็นของเขาอีกครั้งหนึ่ง เธอรู้สึกละอายใจในการกระทำของตนเองจึงตัดสินใจใช้ลูก- คอกอาบยางซึ่งเลาเอื้อให้ไว้ป้องกันตัวแทงตัวตาย เมฆตกใจจึงหนีจากไปโดยพา เลาเอื้อลูกชายไปเป็นตัวแทน หัวหน้าเผ่า เลาจึงและชาวลีซอออกติดตามเมฆ เมื่อพบเมฆ เมฆก็ยิงเลาจึงตาย ขณะที่เมฆจะยิงหัวหน้าเผ่า เลาเอื้อก็ใช้ลูกคอก- อาบยาพิษแทงเมฆตกลงไปในน้ำตายเช่นกัน ก่อนตายเมฆยังมองเลาเอื้อด้วยความ โกรธแค้น

สถาพรบุรุษไพร (2497)

หมอชนินทร์ เลิกกับรังสิมาหญิงคนรักเพราะมีทัศนคติในการดำเนินชีวิตต่างกัน กล่าวคือ หมอชนินทร์ต้องการทำงานในชนบท แต่รังสิมาต้องการใช้ชีวิตอยู่ในกรุงเทพฯ หมอชนินทร์จึงตัดสินใจออกไปทำโรงบ่มใบยาและรักษาคนไข้ในชนบท โดยเขาเปลี่ยนชื่อเป็น แชน ซลาศัย ขณะที่อยู่ในชนบท ชาวบ้านต่างรักใคร่และเลื่อมใสมาก เขารักษาชาวบ้านผู้เจ็บป่วยโดยไม่เก็บเงิน ชาวบ้านจึงร่วมกันปลูกบ้านหลังใหญ่ให้เขา

ร.อ.อรชุนผู้เป็นเพื่อนของ แชน ซลาศัย ลาพักร้อนจึงชวนเพื่อนฝูงซึ่งประกอบด้วย เกரியงศ์ศักดิ์ นักธุรกิจ รังสิมา ภรรยาของเกரியงศ์ศักดิ์ และรัมภาน้องสาวรังสิมา ซึ่ง ร.อ.อรชุนหมายปองอยู่ไปพักบ้าน แชน ซลาศัย รังสิมาเห็น แชน ซลาศัย ก็จำได้ว่าเป็นหมอชนินทร์นั่นเอง เธอพยายามสร้างสัมพันธ์ใหม่กับแชน ทั้งนี้เพราะเธอตระหนักแล้วว่าเธอรักแชน ไม่ได้รักเกரியงศ์ศักดิ์ผู้เป็นสามี เนื่องจากเกரியงศ์ศักดิ์เป็นพ่อค้าไม่มีอารมณ์ละเอียดอ่อนดังที่เธอต้องการ แชนพยายามหักห้ามใจไม่ให้ใจอ่อนกับรังสิมา

วันหนึ่งแชนพาคณะที่มาพักบ้านเขาไปล่าสัตว์ เกரியงศ์ศักดิ์ยิงเสือพลาคมาถูรัมภาน้องสาวจึงต้องรักษาพยาบาลรัมภานี้ ความใกล้ชิดทำให้แชนรักกับรัมภานี้ที่เขาก็ตักใจหักห้ามใจเพราะรู้ว่า ร.อ.อรชุนหมายปองรัมภานี้ รัมภานี้เองรักให้แชนไปสู้ออกและแต่งงานกับเธอ แต่แชนยังตัดสินใจไม่ได้ว่าควรทำอย่างไร รังสิมาเห็นรัมภานี้และแชนสนิทสนมกันจึงริษยาน้องสาว เมื่อมีโอกาสเธอก็แสดงบทรักกับแชน รัมภานี้บังเอิญเห็นการกระทำดังกล่าว เธอเข้าใจว่าแชนเป็นชู้กับพี่สาวเธอ เธอโกรธแค้นมากเพราะไม่คิดว่าเขาจะเลวทรามเช่นนั้น รัมภานี้จึงตัดสินใจจากไปขณะที่แชนและอรชุนไปล่าสัตว์ รังสิมาและเกரியงศ์ศักดิ์ก็ตกลงกลับพร้อมรัมภานี้

แชนกับอรชุนกลับมาจากล่าสัตว์ พบแต่จดหมายที่รัมภานี้เขียนต่อว่าแชน แชนจึงตัดสินใจไม่ติดตามไปปรับความเข้าใจกับรัมภานี้ แต่แชนเปิดโอกาสให้ ร.อ.อรชุนตามไปปลอบใจเธอเพื่อรัมภานี้จะได้เห็นใจและแต่งงานกับ ร.อ.อรชุน ส่วนตัวเขาตกลงใจที่จะอยู่กับคำปิ่นหญิงสาวบ้านป่าผู้จงรักภักดีต่อเขาและเป็นผู้ปรนนิบัติรับใช้เขาเสมอมา

ชายทรชน (2497)

เผชิญเป็นหนุ่มใหญ่ที่มีการศึกษาน้อยแต่มีความทะเยอทะยาน เขาต้องการมีฐานะร่ำรวย มีอิทธิพลและอำนาจเหมือนบรรดามหาเศรษฐีทั่ว ๆ ไป เขาจึงพยายามหาวิธีการที่จะนำเขาไปสู่เป้าหมายโดยไม่คำนึงว่าวิธีการเหล่านั้นจะถูกต้องเหมาะสมหรือสร้างความเดือดร้อนให้ผู้อื่นหรือไม่ วันหนึ่งชายผู้ศึกษานี้มาเล่นการพนันกับเผชิญที่โรงแรมของเผชิญ เขามีฝีมือในเชิงพนันจึงชนะเผชิญและได้เงินไปมากพอควร เขาใช้เงินนี้เป็นค่าตัวพารุจิราซึ่งเป็นผู้หญิงของเผชิญไปนอนคว่ำ เผชิญรู้สึกเสียหน้าและเจ็บแค้นจึงส่งลูกน้องให้ขับรถชนชายผู้ศึกษานี้ตาย เขาให้รุจิราให้การกับตำรวจว่าชายผู้ศึกษานี้เมาเหล้าเดินกลางถนนรถจึงชนตาย

ต่อมา พิธิศ ฆโธธร อคิณฑหาร เรือเก่า ผู้เป็นพี่ชายชายผู้ศึกษานี้ทราบข่าวจากเพื่อนของชายผู้ศึกษานี้ว่าน้องชายเขาถูกพรรคพวกเผชิญขับรถชนตาย เขาจึงมาสระบุรีเพื่อแก้แค้นเผชิญแทนน้องชาย ขณะที่พิธิศนั่งรถโดยสาร เขาได้รู้จักกับมุสดีซึ่งเธอเพิ่งสำเร็จการศึกษาจะกลับไปเป็นครูที่สระบุรีอันเป็นบ้านเกิดของเธอด้วย พิธิศช่วยมุสดีให้พ้นจากการพุดจาลวนลามของลูกน้องเผชิญ เมื่อลงจากรถพิธิศจึงพามุสดีไปกินข้าวแล้วจึงพาเธอไปส่งบ้าน พิธิศและมุสดีรู้สึกผูกพันและชอบพอกัน

เผชิญพูดคุยกับลูกน้องเรื่องการขู่บังคับซื้อที่ดินจากชาวบ้าน ลูกน้องบอกว่าลุงผอน ป้าแย้ม ซึ่งเป็นลุงและป้าของมุสดีไม่ยอมขายที่ให้และตายอดก็เป็นอีกคนหนึ่งที่ขัดขืนไม่ยอมทำตามคำขู่บังคับ เผชิญให้ลูกน้องใช้วิธีการที่รุนแรงกับผู้ขัดขืน รุจิราพยายามห้ามปรามแต่เผชิญไม่เชื่อฟัง เขาต้องการให้เธอร่วมกระทำความผิดด้วยเธอจะได้ไม่ทรยศต่อเขา เผชิญจึงชวนรุจิรา เขย และกลั่นไปบ้านตายอดเพื่อเจรจาขอซื้อที่ดิน ตายอดปฏิเสธเช่นเคย เมื่อออกมาจากบ้านตายอดเผชิญพบพิธิศและมุสดีจึงชักชวนพรรคพวกไปบ้านลุงผอน ป้าแย้ม เผชิญเจรจาขอซื้อที่ดิน ลุงผอนให้เผชิญพูดคุยกับมุสดีเอง เพราะเป็นที่ของมุสดี และมุสดีก็ปฏิเสธเช่นเดียวกับตายอด ขากลับเผชิญชวนพิธิศให้ไปพักที่โรงแรมเขา พิธิศก็ตกลง

เผชิญเห็นว่าลุงยอดไม่ยอมขายที่ดินให้ตนแน่นอนจึงส่งลูกน้องไปยิง แต่ตายอดเปลี่ยนที่นอนตามคำแนะนำของพิธิศ ตายอดจึงรอดตาย มุสดีมาแจ้งข่าวให้พิธิศทราบว่าลุงยอดถูกยิง พิธิศจึงคิดหาทางช่วยเหลือ ต่อมาพิธิศทะเลาะวิวาท

กับลูกน้องของเขิชญ นายอำเภอม่าห้าม เขาสั่งสอนลูกน้องของเขิชญและให้พิชิตไป
โรงพักโดยบอกว่าจะสืบสวนพิชิต เมื่อเขากลับจากโรงพัก รุจิราพูดหยอกล้อพิชิต
ต่อจากนั้นเธอและเขาก็ร่วมรักกัน พอดีเขิชญมาพิชิตหลบหนีออกไปทางหน้าต่าง รุจิรา
จึงบอกว่าเธอเข้ามาสืบคว่าพิชิตคือใคร

เมื่อพิชิตอยู่ในถิ่นเขิชญนานวันเข้า เขาก็ยิ่งพบความเลวร้ายของเขิชญ
แม้เขาจะรู้สึกคับแค้นใจแทนชาวบ้าน แต่เขาก็พยายามยับยั้งใจไม่ทำอะไรรุนแรง
ลงไป เมื่อเขาเล่นการพนันกับลูกสมุนเขิชญและได้เงินไป 7,000 บาท เขิชญรู้สึก
คับแค้นใจสั่งให้สมุนลอบทำร้าย แต่สมุนของเขิชญก็ถูกพิชิตปราบได้ พิชิตหายหน้าไปจาก
โรงแรมของเขิชญ เขิชญจึงให้รุจิราออกตามหา เธอพบพิชิตที่บ้านลุงยอดจึงพากลับมา
ขณะที่พิชิตกำลังมีความสุขกับรุจิรา เขิชญก็ลักพาตัวดุสดีไปกักขังไว้ในบ้านร้างของเขา

เขิชญคับแค้นใจที่พิชิตทำให้ลูกน้องเขาคายไป เขาจึงวางแผนปล้นและฆ่า
ตายอดโดยหาหลักฐานให้ผู้คนเชื่อว่าเป็นการกระทำของพิชิต เมื่อนายอำเภอละ
ตำรวจไปคุกที่เกิดเหตุหลังจากตายอดถูกปล้นและฆ่าตาย ตำรวจก็พบไฟแช็คและผ้า-
เช็ดหน้าของพิชิต ตำรวจซึ่งเป็นพรรคพวกของเขิชญก็กล่าวหาพิชิต แต่นายอำเภอละ
ยืนยันว่าคืนที่เกิดการปล้นพิชิตอยู่กับตนตลอด และยังมีผู้พิพากษา นายความ ซึ่งเป็น
เพื่อนพิชิตที่จะยืนยันเรื่องนี้ได้ ความตั้งใจของเขิชญจึงล้มเหลว

ลุงยอดมาแจ้งให้พิชิตทราบว่าคุณดุสดีหายจากบ้านไป พิชิตพยายามตามหา
นายอำเภอละเป็นผู้เป็นเพื่อนก็ยินดีจะให้ความช่วยเหลือ รุจิราแอบบอกพิชิตว่าเขิชญพาคุณดุสดี
ไปกักขังไว้ที่บ้านริมน้ำ พิชิตตามไปจึงพบว่าคุณดุสดีถูกคอตายแล้วเพราะเธอเสียใจที่ถูก
เขิชญข่มขืน เขิชญรู้ว่ารุจิราเป็นคนบอกความลับแก่เขิชญ เขาจึงตบตีเธอจนบอบช้ำ
เขิชญเตรียมต่อสู้กับพิชิตเพราะเขารู้ว่าพิชิตต้องกลับมาแก้แค้นเขาแน่นอน เมื่อพิชิต
มาเขิชญดับไฟหมดหวังจะยิงพิชิตให้ตาย แต่รุจิราพยายามช่วยพิชิต ขณะที่เขิชญกำลัง
จะยิงพิชิต รุจิราก็ยิงเขิชญตายเสียก่อน พิชิตต้องรีบกลับไปดูแลสวนเพราะทิ้งมานาน
เขาจึงบอกให้รุจิราไปอยู่กับเขาเมื่อเธอหายดีแล้ว รุจิราดีใจมากเพราะเธอต้องการ
มีชีวิตที่ดีงาม ไม่เสื่อมทรามเหมือนที่ผ่านมา

บนประเพณีเดียวกัน (2498)

ทิมมพร เป็นเด็กหนุ่มที่เติบโตมาในครอบครัว "ราชนิรมาณ" เขาอยู่ในฐานะเด็กที่หลวงราชนิรมาณขอมาเลี้ยงไว้จึงถูกคหบดีในหมู่บ้าน รังแกต่าง ๆ นานาจากคหบดีหญิงยาผู้เป็นมารดาของหลวงราชนิรมาณและลูกของหลวงราชนิรมาณทั้ง 3 คนคือ นิรมิต นิรินธน์ และนิลบล รวมทั้งชรินทร์พี่เลี้ยงสาวของนิลบลด้วย แม้จะถูกรังแกอยู่เสมอ ทิมมพรก็อดทน ออกเดิน ไม่เคยโต้ตอบ เพราะเห็นแก่หลวงราชนิรมาณผู้มีอุปการะคุณกับเขา ทิมมพรเล่าเรียนดีสามารถเรียนจบรัฐศาสตรบัณฑิตและมีอนาคตที่ดีกว่าลูกชาย-หญิงทั้ง 3 คนของหลวงราชนิรมาณ ความเก่งกล้าสามารถของทิมมพรทำให้ 3 พี่น้องและชรินทร์นี่ก็อิจฉา หนุ่มสาวทั้ง 4 คนจึงพยายามหาทางกลั่นแกล้ง

เพื่อน ๆ ของทิมมพรชวนทิมมพรไปเที่ยวทะเลด้วย ทิมมพรทราบจากชรินทร์พี่เลี้ยงว่าเธอและพี่น้องทั้งสามคนแห่งตระกูลราชนิรมาณจะไม่ไป เขาจึงตกลงไป แต่เมื่อเรือออกจากท่าเขาก็พบว่า นิรมิต นิรินธน์ นิลบลและชรินทร์ไปด้วย ทิมมพรจึงรู้สึกหมกมุ่นที่ ระหว่างเดินทางทิมมพรช่วยนิลบลให้รอดพ้นจากการจมน้ำตาย นิลบลเกิดความซาบซึ้งในน้ำใจของเขา เธอจึงเปลี่ยนท่าทีมาเป็นมิตรกับเขา เธอเตือนทิมมพรให้ระวังชรินทร์ แต่ทิมมพรไม่ค่อยเข้าใจ คืนหนึ่งชรินทร์ชวนทิมมพรไปนั่งเรือเล็กชมจันทร์ ความใกล้ชิดและความน่ารักสดใสของชรินทร์ทำให้ทิมมพรหลงรักเธอ ครั้นเมื่อเขาและเธอไปเที่ยวเกาะด้วยกัน ชรินทร์ยั่วชวนจนทิมมพรหลงใหลแสดงความรักกับเธอ พอได้โอกาสชรินทร์ก็ตะโกนให้คนช่วย เธอกล่าวหาว่าทิมมพรรังแกเธอ ทิมมพรอับอายมากจึงจากไปอย่างรวดเร็วและไม่ยอมกลับเข้าบ้านนิรมาณอีก หลวงราชนิรมาณทราบเรื่องนี้จึงตำหนิลูกทั้ง 3 คน ชรินทร์พี่เลี้ยงและคหบดีหญิงยาซึ่งมักคอยสนับสนุนเด็กหนุ่ม-สาวทั้ง 4 คนเสมอ ๆ

ทิมมพรมาณะศึกษาต่อจนได้รับปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต ต่อจากนั้นเขาจึงเข้ารับราชการเป็นนายอำเภอ เมื่อหลวงราชนิรมาณถึงแก่กรรม ทิมมพรจึงกลับมาในวันเปิดพินัยกรรม การมีคนใช้เก่าแก่ประจำตระกูลก็เปิดเผยความจริงให้ทราบว่าทิมมพรคือลูกชายของหลวงราชนิรมาณที่เกิดกับภรรยาคนแรกที่เป็นนางละคร คหบดีหญิงยารังเกียจนางละครและลูกจึงหาวิธีขบไล่ขณะที่หลวงราชฯ ไปราชการ ในพินัยกรรมระบุให้ทิมมพรได้มรดกเกือบทั้งหมด นิรมิต นิลบล ซึ่งเปลี่ยนท่าทีต่อบิดาได้ส่วนแบ่ง

เล็กน้อย ส่วนนิรินธน์ไม่ได้ส่วนแบ่งเลย เพราะเขายังโกรธแค้นบิดาและเกลียดชัง
 ทิฆัมพร ทิฆัมพรไม่เจ็บแค้นอาชชาติใคร เขาคิดให้ความช่วยเหลือน้องต่างมารดาทั้ง
 3 คน แต่คุณหญิงย่าและนิรินธน์ไม่ละทีฐ คุณหญิงย่าไม่ยอมรับความช่วยเหลือใด ๆ
 จากทิฆัมพรและนางศัคสินใจวาชชี นิรินธน์ก็มีจิตใจเจตนาเสียสติ ฝ่ายนิรมิตและนิลบล
 เข้าใจและยอมรับความจริง ทิฆัมพรวางให้ชรินพันธุ์เข้าใจผิดว่านิรมิตได้รับมรดก
 มากที่สุด เธอจึงแต่งงานกับนิรมิต เมื่อรู้ความจริงเธอจึงได้แต่ผิดหวังและเสียใจ
 เมื่อปัญหาต่าง ๆ หมกคลุ่นไป ทิฆัมพรมีฐานะที่ผู้ใดจะกุมหิมนไม่ได้ เขาจึงศัคสินใจลา
 ออกจากราชการไปทำงานกับกษณาอุกสาวมหาเศรษฐีเมืองจันทบุรีที่รักเขาตั้งแต่เรียน
 มหาวิทยาลัยด้วยกัน และทิฆัมพรยังชวนนิลบลไปอยู่ด้วย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

โศกนาฏกรรมของสัตว์เมือง (2499)

เมื่อสามีทองอ่อนตาย ทองอ่อนจึงพา ทวน ทองปราช ลูกชายและทองกร ทองปราช ลูกสาวเข้ามาอาศัยอยู่ในวังของท่านชาย อยู่มาไม่นานท่านชายก็ได้ทองอ่อน เป็นหม่อมอีกคนหนึ่ง ชายาของท่านชายรังเกียจทองอ่อน ไม่ต้องการให้ท่านชาย ยกย่องทองอ่อน เมื่อเธอป่วยใกล้จะสิ้นชีวิต เธอขอสัญญาจากท่านชายว่าจะไม่ยกย่อง ให้ทองอ่อนมีหน้ามีตา ท่านชายก็สัญญา ท่านชายส่งเสียทวนให้เล่าเรียน แต่เมื่อทวน ไม่ได้ไปโรงเรียน ทวนก็มีหน้าที่รับใช้ท่านชายและครอบครัว ส่วนทองกรไม่ได้เรียน เธอมีฐานะเสมือนทาส ก้องทำงานหนักเพื่อแลกกับอาหารและที่อยู่

ครั้นทวนเริ่มโตเป็นหนุ่ม เขารักกับคุณหญิงใหญ่ธิดาคนโตของท่านชาย ท่านชายพยายามขัดขวางเพราะรังเกียจทวน ท่านชายต้องการให้คุณหญิงใหญ่แต่งงานกับ นพวงศ์ซึ่งมีฐานะเท่าเทียมกัน อย่างไรก็ตามทวนและคุณหญิงใหญ่ก็แอบติดต่อกันจน เป็นสามี-ภรรยากัน

หลังจากชายาของท่านชายสิ้นไป ท่านชายหาโอกาสเข้าหาทองกรและได้ ทองกร เป็นหม่อมขณะที่ผู้คนในบ้านไปงานศพชายาของท่านชาย ทวนและคุณหญิงเล็ก ธิดาคนเล็กของท่านชายกลับมาเห็นเหตุการณ์ ทวนเจ็บแค้นและเสียใจมาก เมื่อ ทองอ่อนกลับมาทราบบทก็เศร้าโศกเสียใจ ทองกรเสียใจเช่นกันแต่เธอพยายาม คิดแก้แค้นท่านชายและครอบครัว เธอปรนนิบัติจนท่านชายหลงใหลและยกย่อง เธอ มอบอำนาจเด็ดขาดในวังให้เธอ ท่านชายส่งคุณหญิงใหญ่ไปศึกษาต่อในต่างประเทศ ทองกรพยายามชักนำให้ทวนและคุณหญิงเล็กใกล้ชิดกันและรักกัน ในที่สุดคุณหญิงเล็ก ลักลอบได้เสียกับทวนจนตั้งครรภ์ ทองกรวางแผนต่อไปโดยพยายามชักนำให้นพวงศ์ เปลี่ยนใจมารักคุณหญิงเล็กและไม่ติดตามคุณหญิงใหญ่ไปต่างประเทศ ขณะเดียวกันทองกร ก็ชักนำให้คุณหญิงเล็กเห็นว่าถ้าเธอแต่งงานกับนพวงศ์ เธอก็จะไม่ต้องอับอายใครและ ทวนจะไม่ต้องถูกเขียนที่ คุณหญิงเล็กเห็นด้วยกับคำแนะนำของทองกร เมื่อท่านชาย ถามว่าเธอตั้งครรภ์กับใคร เธอจึงนั่งเฉยอยู่ ท่านชายเข้าใจว่าเป็นนพวงศ์ เธอก็ ไม่โต้แย้ง ทวนแอบฟังอยู่จึงนึกน้อยใจคุณหญิงเล็ก เขาจึงจากรวังไปขณะที่ทองอ่อน กำลังป่วยเพราะความตรอมใจ

ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาทองกรส่งข่าวให้คุณหญิงใหญ่ทราบเป็นระยะ ๆ ด้วยหวังจะทำให้คุณหญิงใหญ่เจ็บช้ำใจ คุณหญิงใหญ่โกรธคุณหญิงเล็กมากเพราะเห็นว่าคุณหญิงเล็กแย่งทั้งทวนและนพวงศ์ไปจากเธอ เธอจึงประพดิดทนเสเพลกลายเป็นโสเภณี เพื่อนของนพวงศ์เขียนจดหมายเล่าความเลื่อมเสียของคุณหญิงใหญ่ให้นพวงศ์ทราบ ทองกรขอจดหมายนี้จากคุณหญิงเล็กและนำมาคาบไว้ในหนังสือที่ท่านชายจะอ่าน เมื่อท่านชายทราบเรื่องของคุณหญิงใหญ่ ท่านชายเสียใจมากถึงกับอาเจียนเป็นเลือดและสิ้นพระชนม์ เมื่อทุกคนในตระกูลของท่านชายประสบความสำเร็จโดยเฉพาะท่านชายที่ทองกรเกลียดชัง ทองกรจึงตั้งใจมากจนเสียสติ

ทวนเตลิดไปอยู่ต่างจังหวัด เป็นหัวหน้าคนงานตัดอ้อย เขาเห็นว่าคนงานถูกนายวิชัยเจ้าของไร่อ้อยเอาเปรียบและทารุณมาก เขาก็คิดหาทางช่วยเหลือ วันหนึ่งเกิดการขบถในกรุงเทพฯ นพวงศ์เป็นผู้นำที่ร่วมอยู่ในคณะผู้ก่อการขบถ เขาถูกตามล่าตัวจึงหนีมาขอหลบซ่อนในไร่นายวิชัย ทวนได้รับมอบหมายให้ดูแลนพวงศ์ เมื่อทวนพบนพวงศ์ นพวงศ์ก็คิดกำจัดทวนเพราะโกรธแค้นที่ทวนทำให้เขาเสียหน้าอับอายและชีวิตครอบครัวเขาไม่มีความสุข ส่วนทวนก็โกรธแค้นนพวงศ์ที่เป็นตัวขัดขวางความรักระหว่างเขากับคุณหญิงใหญ่และคุณหญิงเล็ก ทวนและนพวงศ์จึงต่อสู้กัน ทวนเป็นฝ่ายชนะ ทวนมาทวนวางแผนลวงให้นายวิชัยมาดูแลนพวงศ์ก่อนค่า เมื่อนายวิชัยขึ้นไปบนเรือนซึ่งมีดทับทำให้นพวงศ์เข้าใจว่าเป็นทวน เขาจึงยิงทันที นายวิชัยก็ยิงโต้ตอบ ทั้งคู่ได้รับบาดเจ็บ ทวนหนีไป นายวิชัยให้ลิ้นบนคนออกติดตามแต่ไม่สามารถตามทัน ทวนบังเอิญพบรถลีมอร์ซึ่งคนขับคือนายไปลู่เคยเป็นคนขับรถของท่านชาย ทวนจึงรู้เรื่องที่เกิดขึ้นในวังท่านชายหลังจากที่เขาจากมา และรู้ว่ามารดาของตนตายแล้ว ทวนตัดสินใจกลับไปกราบศพแม่ที่วังท่านชาย เขาพบคุณหญิงเล็กและลูกชาย จึงตกลงอยู่กับคุณหญิงเล็กและลูก

มรสุมชีวิต (2499)

บุษบาเป็นเด็กสาวชนบทคนหนึ่ง บิดาเป็นพ่อค้าหมูและเป็นหัวคะแนนเลี้ยงให้ผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคฝ่ายค้าน ท่อมาบิดาของบุษบาถูกฆาตกรรม เพราะไปขัดผลประโยชน์กับผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรคนหนึ่ง หลังจากบิดาตายไปไม่นานนัก มารดาของเธอก็เสียชีวิตเพราะแท้งลูก บุษบาจึงลาออกจากโรงเรียนและมาอยู่กับลุงพุดและป้าสังวาลผู้เป็นญาติห่าง ๆ วันหนึ่งลุงพุดเข้าหาเธอขอให้เธอเป็นภรรยา เธอจึงหนีเข้ากรุงเทพฯ มาเป็นคนรับใช้ในบ้านคุณโชติและคุณตี๋มสองสามี-ภรรยาที่มีอาชีพเป็นครูสอนเต้นรำ คุณตี๋มเห็นเธอหน้าตาดีจึงฝึกฝนให้เธอเป็นครูสอนเต้นรำช่วยเธออีกแรงหนึ่ง บุษบาเห็นชีวิตของคุณโชติและคุณตี๋มแล้วเธอก็รู้สึกประหลาดใจระคนสลดใจ คุณตี๋มและคุณโชติมักแยกกันไปหาความสุขกับชายและหญิงอื่นโดยห่างไม่ว่ากัน เมื่อเธออยู่ใกล้ชิดกับคุณโชติมากขึ้น เธอก็ตกเป็นภรรยาลับของเขา ต่อมาคุณตี๋มพอรู้ความลับนี้บ้างเธอก็ไม่ได้ว่ากล่าวอย่างไร แต่เมื่อคุณตี๋มรู้ว่าบุษบาตั้งครรภ์ เธอก็โกรธ ซบไล้และผลักบุษบาตกบันได บุษบาจึงแท้งลูก ขณะรักษาตัวอยู่โรงพยาบาล อรทัยพาร์ทเนอร์ซึ่งเคยมาเรียนเต้นรำกับบุษบามาเยี่ยมเยียนและชวนเธอไปอยู่ด้วย บุษบาไม่เห็นที่พึ่งพิงอื่นจึงตกลง

บุษบาตัดสินใจเป็นพาร์ทเนอร์เช่นเดียวกับอรทัยเพราะความจำเป็นทางเศรษฐกิจ แต่เธอยังหวังว่าจะแต่งงานกับผู้ชายที่ดีสักคนหนึ่ง เธอจึงหวังตัว เมื่อเธอพบวัฒนา เธอคิดว่าเขาเป็นคนดี เธอจึงมอบหัวใจและกายให้เขา วัฒนากลายเป็นแขกประจำของเธอ ต่อมาเธอตี๋มจึงบอกให้วัฒนาทราบโดยหวังว่าวัฒนายินดีจะแต่งงานกับเธอ แต่วัฒนาลืบลึงเสกและไม่กลับมาหาเธออีกเลย บุษบาผิดหวังและเสียใจเป็นอย่างมาก เธอคิดถึงอนาคตของลูกว่าคงจะอับเฉาและคงต้องเป็นเด็กมีปัญหา เธอจึงตัดสินใจไปทำแท้งแม้อรทัยจะห้ามปรามอย่างไร เธอก็ไม่รับฟัง เมื่อเธอจะไปทำแท้ง เธอเขียนบัตรสนเท่ห์ให้ตำรวจมาทำลายแหล่งทำแท้งของหมอกะแจจะจันทร์ และหญิงผู้มาทำแท้งอื่น ๆ อีกด้วย ส่วนตัวบุษบาเองก็โดนจับดำเนินคดี ศาลตัดสินปรับ 5,000 บาท แต่เธอไม่มีเงินค่าปรับ จึงยอมติดคุกซึ่งมีสภาพเลื่อมโทรมมาก ขณะที่อยู่ในคุกเธอถูกบังคับให้มีความสัมพันธ์ทางเพศกับหญิงคนคุกด้วยกัน และเธอยังติดยาเป็นวันโรค เมื่อออกจากคุกร่างกายเธอทรุดโทรมมาก ไม่สามารถทำมาหากินได้

จึงได้เทอญู่เฝ้าบ้านและคอยดูแลดูให้อรทัยซึ่งเป็นคนหาเลี้ยงเธอ

วันหนึ่งอรทัยพาวัฒนามานอนที่บ้าน วัฒนาพบบุษบาซึ่งกำลังเจ็บหนัก บุษบา
ขอร้องให้วัฒนาอ่านบันทึกเรื่องราวชีวิตของเธอ เมื่อวัฒนาอ่านจบบุษบาก็สิ้นใจตาย
อย่างสงบเพราะสิ่งที่เธอปรารถนาเป็นจริงแล้ว นั่นคือวัฒนาคนที่เธอรักมากได้มาอ่าน
บันทึกนั้น อรทัยจัดการจะนำศพบุษบาไปวัด วัฒนาก็ยินดีที่จะมาร่วมงานศพด้วย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เทพบุตรเสเพล (2500)

ชเนศ ชาตรีและชาตรียกกลับมาจากการไปค้ำน้ำผึ้งพระจันทร์อย่างมีความสุข อยู่ต่อมาไม่นานความสุขเริ่มจืดจางลง ทั้งนี้เพราะชเนศและชาตรีไม่ได้แต่งงานกัน ด้วยความรัก ชเนศแต่งงานกับชาตรีเพราะต้องการเอาชเนศ ชม ชาตรี ผู้เป็นน้องชาย เนื่องจาก ชม ชาตรี รักอยู่กับชาตรี ส่วนชาตรีแต่งงานกับชเนศเพราะเห็นว่าเขามีหลักฐานและการทำงานที่มั่นคงกว่าชม ชเนศและชมชดแย้งกันมาตั้งแต่เด็ก ผู้เป็นบิดาสอนชเนศให้เกลียดชังชมเพราะบิดาเข้าใจผิดคิดว่าชมไม่ใช่ลูกตนแท้เป็นลูกชู้ ส่วนชมเมื่อเกิดมาได้รับแต่ความเกลียดชังจากบิดาและพี่ชายโดยเขาไม่รู้สาเหตุ เขาจึงเกลียดตอบ ครั้นบิดาทายไป ความชดแย้งระหว่างชเนศและชมยังคงอยู่และทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ โดยเฉพาะเมื่อชงโคน้องสาวของชาตรีมาอยู่ด้วย ชเนศเริ่มชอบชงโค แต่ชงโคเริ่มชอบพอกับชม วันหนึ่งชมพุดกับชาตรีโดยชมจับแขนชาตรีให้รับฟังคำอธิบายของเขา ชเนศและชงโคมาพบ ชเนศจึงกล่าวหาว่าชมเป็นชู้กับภรรยาตน ชเนศและชมจึงทะเลาะกันอย่างรุนแรง เมื่อชเนศฟ้องมารดาเรื่องชมเป็นชู้กับชาตรี มารดาแสงท่าทางว่าเชื่อและนางตัดสินใจเปิดเผยสาเหตุแห่งความเกลียดชังที่ชเนศมีต่อชมให้ชมรู้ ชมน้อยใจมารดาและคิดว่าไม่สามารถจะประสานรอยร้าวกับชเนศได้แม่จะเป็นสายเลือดเดียวกันก็ตาม ชมจึงจากไปผจญชีวิตตามลำพัง เขาต้องต่อสู้กับนักเลงในถิ่นต่าง ๆ อย่างกล้าหาญ นายคำแสนเจ้าของกิจการป่าไม้เห็นฝีมือจึงชวนให้ทำงานอยู่ด้วย ขณะที่ทำงานกับนายคำแสน ชมสนิทกับสุนณาภรรยาสาวของนายคำแสน ชมทราบว่าสุนณาประสบปัญหาชีวิตครอบครัว เธอไม่มีความสุขนักเพราะสามีสนใจแต่งงาน ความอ่อนไหวและความใกล้ชิดทำให้ชมและสุนณาเป็นชู้กัน วิเชียรชู้รักคนเก่าของสุนณาจึงเกลียดและโกรธแค้นชมมาก วิเชียรจึงลอบทำคันชักเบรครถข่ารถเพื่อให้ชมและคำแสนประสบอุบัติเหตุ เมื่อชมขับรถพานายคำแสนไปทำงาน รถก็ประสบอุบัติเหตุตกจากเขา นายคำแสนตาย ชมรถมาได้อย่างหวุดหวิด วิเชียรจึงกล่าวหาว่าชมวางแผนกำจัดนายคำแสน บังเอิญชเนศย้ายมาเป็นนายอำเภอในท้องถิ่นนั้น เขาจึงได้โอกาสคิดกำจัดน้องชาย แต่ในที่สุดชมวางแผนกำจัดทั้งชเนศและวิเชียรได้ หลังจากนั้นชมจึงกลับไปหามารดาและชงโคซึ่งยังรอคอยเขาอยู่

พรุ่งนี้ต้องมีอรุณรุ่ง (2501)

บิดาของมณฑาเป็นคนขี้บรดของ "ท่าน" ผู้เป็นมหาเศรษฐี ท่านให้เงินเดือนน้อยมากจนไม่พอใช้จ่ายในครอบครัว นางเจียมผู้เป็นภรรยาและมณฑาจึงต้องขายข้าวแกงและรับซักรีดเสื้อผ้า ครอบครัวของมณฑายังคงเช่าบ้านที่มีสภาพทรุดโทรมอยู่ในสลัม ความยากจนและไม่มีหนทางต่อสู้ทำให้ครอบครัวเธอไม่มีอำนาจต่อรองกับท่าน ประกอบกับบิดาและมารดาไม่คิดต่อสู้และเรียกร้องขอความเห็นใจจากท่านด้วย มณฑาค้นเคี้ยวเท่านั้นที่คิดต่อสู้ เธอคับข้องใจมากจึงชักชวนบิดาและมารดาไปต่อสู้ชีวิตในวิถีทางใหม่ แต่ก็ไม่สำเร็จ เพราะบิดาและมารดาของเธอมีความจงรักภักดีต่อท่าน มณฑาจึงได้แก่ปรับทุกข์กับสกันธัน ชาวราชการชั้นผู้น้อยที่เช่าบ้านท่านอยู่เช่นกัน

เมื่อคนรับใช้ของคุณแดงลูกสาวท่านลาออกไป ท่านจึงต้องการมณฑาเป็นคนใช้คุณแดงแทนคนเก่า ท่านเรียกมณฑาไปปรับตำแหน่งนี้ด้วยวิธีบีบบังคับ ถ้าเธอไม่ตกลงท่านจะไล่ครอบครัวเธอออกจากบ้านเช่า มณฑาไม่มีที่พึ่งพิง แม่แก่สกันธันชายที่มีท่าทีชอบเธอและเธอก็ชอบเขานั้นก็ไม่อาจช่วยเหลือได้ เธอจึงจำเป็นต้องไปเป็นคนรับใช้ในบ้านท่าน ขณะที่มณฑาอยู่ในบ้านท่าน ทั้งท่านและพินธุหลานชายของท่านต่างปรารถนาจะได้มณฑาเป็นเครื่องบำเรออารมณ์ เหมือนที่เคยได้สาวรับใช้หลาย ๆ คนในบ้าน มณฑาจึงระมัดระวังตัวและพยายามหลบเลี่ยง แต่ในที่สุดท่านก็วางอุบายกล่าวหาว่ามณฑาขโมยจี้เพชรของคุณแดงและท่านก็ค้นจี้เพชรได้ในกองเสื้อผ้าของมณฑา ท่านเรียกตำรวจมาเพื่อจะดำเนินคดีกับมณฑา บิดาของมณฑาเชื่อว่าลูกสาวขโมยจี้เพชรจริง มณฑาเสียใจและน้อยใจ เธอจึงยอมเป็นของท่าน ท่านจึงไม่เอาผิดกับเธอ ขณะที่มณฑาเป็นภรรยาท่าน เธอคิดแก่แค้นตลอดเวลาโดยพยายามทำให้ท่านรักและหลงเธอเป็นอย่างมาก แต่เธอไม่ให้ความรักแก่ท่านแม้แต่น้อย ท่านจึงชอกช้ำใจมาก

ส่วนคุณแดงประพฤตินั้นเป็นสาวสังคม เทียวเตร่เก่ง ใช้จ่ายเงินฟุ่มเฟือย เพราะท่านตามใจมาก ครั้งหนึ่งเธอไปเที่ยวชายทะเลกับเซลงหนุ่มสังคม เธอตกเป็นภรรยาเซลงและต่อมาเธอก็ตั้งครรภ์ แต่คุณแดงไม่ต้องการแต่งงานกับเซลงเพราะเห็นว่าเขาเป็นจิ้งจอกสังคม เธอกลับต้องการแต่งงานกับสกันธันทั้งนี้เพราะเธอเห็นว่าเขาเป็นคนดี ท่านไม่ทราบว่าคุณแดงตั้งครรภ์กับใคร ลูกสาวปรารถนาอะไรท่านก็ตามใจ มณฑาจึงออกอุบายขอไปจากท่านก่อนเพื่อให้สกันธันซึ่งรักเธออยู่ตัดสินใจ

แต่งงานกับคุณแดง ท่านจึงบอกให้มณฑาไปพักอยู่กับเพื่อนท่านที่สงขลา ขณะที่สกันธน์กำลังอยู่ในระหว่างตัดสินใจ คุณแดงไม่อาจรอคำตอบจากเขาได้ เธอจึงกินยาตาย สกันธน์จึงได้ถามท่านว่ามณฑาไปไหน ท่านแกจึงบอกว่าไปเชียงใหม่ สกันธน์จึงติดตามไปและบังเอิญได้พบเพราะมณฑาไม่ไปสงขลาตามคำสั่งของท่าน มณฑาและสกันธน์ตกลงกันว่า จะเริ่มต้นชีวิตใหม่ที่มีความหวังร่วมกัน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พสุธาที่ซำรัก (2501)

ชวช รัชชวาลย์ ลูกชายมหาเศรษฐีที่ติดรักรักกับบุพคีนางเอกละครผู้มีชื่อเสียงโด่งดัง แต่บิดาของชวชขัดขวางเพราะไม่ต้องการมีลูกสะใภ้เป็นนางละคร ชวชไม่เชื่อฟังคำทัดทานของบิดาและเขาเกรงว่าบุพคีจะเปลี่ยนใจไปจากเขา ชวชจึงรวบรัดได้บุพคีเป็นภรรยา ต่อมาบุพคีตั้งครรภ์ เธอขอให้ชวชแต่งงานกับเธอโดยไม่บอกให้บิดาเขาทราบเพราะเธอเกรงว่าบิดาชวชจะตัดชวชออกจากกองมรดก เมื่อบิดาของชวชถึงแก่กรรม ชวชพาบุพคีไปอยู่บ้านบิดาในต่างจังหวัด เขาใช้ความรู้ที่เรียนมาพัฒนาไรจนเจริญ เมื่อบุพคีคลอดลูกชายคือตาอ็อคได้ไม่นานนัก ชวชจำเป็นต้องจากไปรบเพราะถูกระดมพล บุพคีทนความว่าเหวเจียบเหงาไม่ได้ เธอจึงพาลูกเข้ากรุงเทพฯ แต่บังเอิญลูกป่วยตายไป หลังจากนั้นเธอก็ระเหเรวอนไปเป็นภรรยาผู้พิพากษาคนหนึ่ง เมื่อชวชกลับมาทราบข่าวคังกล่าวก็โกรธแค้นบุพคีและเสียใจมาก เขาค้มจืด ไม่สนใจจะพัฒนาไร ปล่อยให้ชีวิตไปตามยถากรรม ผู้คนจึงเห็นว่าชวชเป็นชายชู้เฒ่าคนหนึ่ง

นายวิเศษผู้เป็นนายทุนสนใจที่ดินของชวชจึงตัดสินใจปลัดขจรมาเจรจาขอซื้อ ชวชไม่ตกลง ปลัดขจรจึงใช้วิธีข่มขู่ กลั่นแกล้ง แต่ชวชก็ยังไม่ยอมขายให้ ชวชจึงขัดแย้งกับปลัดขจรรุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ วันหนึ่งชวชขับรถไปกินเหล้าที่ตลาด เขาได้พบกับเด็กชายอ็อคซึ่งเป็นเด็กมีปัญหาหนีจากบ้านมา ชวชสงสารจึงพามาอยู่กับเขา อ็อคทำให้เขาคิดถึงลูกชายซึ่งชื่อเหมือนกันและอายุรุ่นราวคราวเดียวกัน อ็อคทำให้ชีวิตของชวชมีความหมายขึ้น ชวชเริ่มเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตที่ไร้ค่า เขาปรับปรุงไรของเขาให้เจริญคังเดิม ชวชยังอบรมสั่งสอนอ็อคให้เป็นเด็กดีและมีความรู้ อ็อคและชวชจึงต่างมีความสุขขึ้นและต่างก็รักกันมาก

ต่อมาเพื่อนของชวชพาพรรคพวกมาเที่ยวที่ไรของชวช ในขณะที่มานี้มีบุพคี (เธอเปลี่ยนชื่อเป็นบุพยง) ภรรยาเก่าของชวชร่วมอยู่ด้วย บัดนี้บุพคีเป็นแม่หม้ายสามีตาย เธอพยายามจะคืนดีกับชวช แต่ชวชไม่ยอมดีด้วยเพราะเขายังแค้นเธอ และชวชเริ่มสนใจพิสมัยหญิงสาวที่มากับคณะบุพคีนั่นเอง บุพคีจึงไม่พอใจชวชและพาลโกรธแค้นพิสมัยและอ็อคด้วย เธอจึงคิดหาวิธีทำให้ชวชเจ็บช้ำ

ฝ่ายปลัดขจรและพรรคพวกก็ไม่ละความพยายามที่จะบังคับให้รัชชายที่คืน
 ให้นายวิเศษ รัชชไม้อาจทนต่ออาการคันแฉียงบีบบังคับของปลัดขจรได้ เขาจึงคิดวาง-
 แฉนต่อสู้และกำจัดปลัดขจรและพวก คืบหน้าหนึ่งปลัดขจรพาพรรคพวกมาปล้นและเผา
 ไรรัชช รัชชระคมชาวบ้านซึ่งอาศัยอยู่ในไร่เขาให้ช่วยกันล้อมกรอบปลัดขจรและพรรค-
 พวก ผู้ใดที่เฝ้าล่าหนีออกมาถึงตายเพราะถูกไฟเผา ผู้ที่เฝ้ากองไฟออกมาถึงถูกชาวบ้าน
 รุมทำร้าย ส่วนปลัดขจรก็ตายอย่างทรมาณ เขาจึงยิงตัวตาย รัชชสลัดใจกับ
 เหตุการณ์ที่ผ่านมา เขารู้สึกว่าตัวเขาเองก็มีจิตใจโหดร้ายไม่ต่างจากสัตว์ป่ามากนัก
 เพื่อนที่มาพักด้วยพยายามปลอบใจว่าเขาทำเหมาะสมแล้ว โดยให้เหตุผลว่าเมื่อ
 เจ้าหน้าทีประพฤตชั่ว ราษฎรก็ต้องกำจัดเพราะราษฎรไม่มีที่พึ่งพิง พิสมัยเห็นรัชช
 มีท่าทางเศร้าสร้อยหงอยเหงา เขอก็ห่วงใยอาทร คอยถามไถ่เขาอยู่เสมอ เขาและ
 เธอจึงเห็นอกเห็นใจและต่างก็นึกชอบพอกัน

ฝ่ายยุพดีถูกรัชชปฏิเสธ เธอจึงกลับไปด้วยความเจ็บแค้น เธอไปบอกบิดา
 ของอ็อคซึ่งประกาศหาอ็อคในหนังสือพิมพ์ให้มารับอ็อคกลับไป รัชชรู้สึกเศร้ามาก
 ต่อมาคณะเพื่อนฝูงของเขาและพิสมัยก็ลากลับไป รัชชรู้สึกว่าชีวิตเขาเงิบเหงาอีก
 ครั้งหนึ่ง ขณะที่เขานั่งซึมเศร้าอยู่นั้น อ็อคและพิสมัยก็กลับมา อ็อคบอกว่าบิดาของตน
 อนุญาตให้อ็อคอยู่กับรัชชและให้เรียนในท้องถิ่นนั้นก่อน เมื่ออ็อคโตขึ้นจึงจะไปอยู่กับ
 บิดา พิสมัยลากลับเพราะเมื่อนำอ็อคมาส่งรัชช เขาก็คิดว่าหมคนหน้าของเธอแล้ว
 รัชชจึงบอกเธอว่าเขาจะไปสู้ขอเธอและแต่งงานกับเธอ พิสมัยจะได้มาอยู่กับเขา
 และคอยดูแลอบรมอ็อคด้วย

รอยอารมณ์ (2501)

กริช กาญจนรัช เป็นนักประพันธ์ผู้มีชื่อเสียงและมีอารมณ์ขัน เขาต้องการไปพักตากอากาศชายทะเล เพื่อนจึงติดต่อบ้าน "ชลาสัย" ซึ่งเป็นบ้านญาติให้กริชไปพักอยู่กับตระกูลชลาสัยโดยเขาไม่แนะนำว่าตนคือ กริช กาญจนรัช แต่เขาคือ กิ่ง ก้านทอง สมาชิกในบ้านชลาสัยซึ่งประกอบด้วย สุกตวิล ธิญา คาริน และน้ำมาลีนี้ไม่เคยรู้จักกริช กาญจนรัช ก็เชื่อตามที่เขาแนะนำ กิ่ง ก้านทอง มักแสดงท่าทางแปลก ๆ ขวนสงสัย ทุกคนในบ้านชลาสัยจึงเข้าใจผิดคิดว่าเขาเป็นผู้อยู่หนีตำรวจมา เพราะเขามีลักษณะหลายประการ สอดคล้องกับที่นายอำเภอชูศักดิ์บอกอย่างไรก็ตาม คารินซึ่งเป็นทายาทคนเล็กสุดของตระกูลชลาสัยรู้สึกถูกชะตากับกิ่ง จึงชอบพอและแอบรักเขาอยู่ ส่วนสุกตวิลผู้เป็นพี่สาวก็นิรักกิ่งเช่นกัน แต่เธอไม่กล้าแสดงออก เพราะเธอแสดงท่าที่รังเกียจกิ่งตั้งแต่แรกเห็น คนในบ้านพยายามสืบคุงว่ากิ่งคือใคร กิ่งรู้ว่าคนเหล่านี้สงสัยในตัวเขา เขาก็ยิ่งพูดและแสดงปฏิกิริยาชวนให้น่าสงสัยยิ่งขึ้น เช่น มักหลบหน้านายอำเภอชูศักดิ์เสมอ เมื่อนายอำเภอมาเยี่ยมเยียนสุกตวิลหญิงที่เขาหมายปอง และกิ่งไม่ยอมร่วมคบหาสมาคมกับพรรคพวกของตระกูลชลาสัยด้วย

แม้คารินและสุกตวิลจะระแวงว่ากิ่งคือผู้ร้าย แต่ด้วยความรักที่ฝังลึกอยู่ในใจ เธอทั้งสองคนพยายามปกป้องกิ่ง โดยเฉพาะคาริน เธอรักกิ่งมากถึงขนาดคิดว่าถ้ากิ่งต้องติดคุกสัก 10 ปีเธอก็รอเขาได้ เมื่อเธอเห็นว่ากิ่งไม่อาจหนีพ้นนายอำเภอชูศักดิ์ได้ขณะเดินทางท่องเที่ยวในทะเล เธอจึงอ่อนวอนให้กิ่งมอบตัว ในที่สุดเมื่อนายอำเภอชูศักดิ์ขึ้นมาพบกิ่งบนเรือ เขาก็แนะนำว่ากิ่งคือ กริช กาญจนรัช นักประพันธ์ที่กำลังมีชื่อเสียง คารินโกรธมาก เพราะเธอรู้สึกอายที่โดนกิ่งหลอก เธอจึงลงเรือเล็กแยกจากไป แต่กริชก็ว่ายน้ำตามง้อเธอ ท้ายที่สุดเขาและเธอก็เข้าใจกันได้

ไพรินยา (2502)

คุณน้อมจิตเป็นภรรยาของมหาเศรษฐีคนหนึ่ง เธออยู่ในสังคมชั้นสูง ต่อมาสามีป่วยหนักและป่วยเป็นเวลานานจนไม่สามารถให้ความสุขแก่เธอได้ คุณน้อมจิตจึงแอบไปมีความสัมพันธ์กับเชิดพงษ์อย่างลับ ๆ เมื่อสามีตายเธอก็ยังคงเป็นภรรยาของเชิดพงษ์โดยไม่เปิดเผยต่อไป คุณน้อมจิตเป็นประธานบริษัทและดำเนินกิจการแทนสามีที่ตายไป ผู้คนที่รู้จักต่างเคารพยกย่องและชื่นชมเธอเสมอ เมื่อนิจวลัย ลูกสาวเธอกลับมาจากต่างประเทศ คนที่เคยเคารพยกย่องคุณน้อมจิตกลับสนใจและนิยามยกย่องนิจวลัย คุณน้อมจิตจึงรู้สึกน้อยใจและเสียใจ ต่อมาเชิดพงษ์และนิจวลัยคุ้นเคยกันมากขึ้นและหนุ่มสาวคู่นี้มีท่าทีว้าวรักกัน คุณน้อมจิตยิ่งเศร้าและเริ่มคิดอิจฉา เธอตระหนักดีว่าเชิดพงษ์ไม่ใช่คนดีพอสำหรับนิจวลัย จึงคิดหาทางแยกนิจวลัยกับเชิดพงษ์ เธอพยายามเลือกสรรคนชายหนุ่มฐานะดีมีการศึกษาและมีเกียรติในสังคมให้ลูกสาว แต่นิจวลัยไม่สนใจ เธอยืนยันจะแต่งงานกับเชิดพงษ์ คุณน้อมจิตจึงจำเป็นต้องเปิดเผยความสัมพันธ์ให้นิจวลัยรู้เพื่อจะได้ตัดสินใจใหม่ นิจวลัยก็ยังดังเดิม ต่อมาคุณน้อมจิตและนิจวลัยได้ขึ้นเชิดพงษ์พบกับเพื่อนโดยบังเอิญว่าเขาหวังจะครองทั้งมารดาและลูกสาว นิจวลัยจึงละความตั้งใจจะแต่งงานกับเชิดพงษ์ ฝ่ายเชิดพงษ์ไม่รู้ว่าคุณน้อมจิตและนิจวลัยรู้เจตนาไม่ดีของคนจึงพยายามกลับไปสร้างสัมพันธ์กับคุณน้อมจิตอีกครั้งหนึ่ง แต่บัดนี้คุณน้อมจิตมีจิตใจเข้มแข็งขึ้น เธอตัดสินใจยิงเชิดพงษ์ขณะที่เชิดพงษ์เข้ามาหาเธอในห้องนอน นิจวลัยเข้ามาพบเหตุการณ์นี้จึงช่วยมารดาโดยให้การกับตำรวจว่า เธอเป็นคนยิงเองเพราะเชิดพงษ์จะข่มขืนเธอ คุณน้อมจิตจึงไม่ถูกดำเนินคดี เมื่อเหตุการณ์สงบ นิจวลัยก็จากมารดาไปต่างประเทศอีกครั้งหนึ่ง ทั้งที่เธอและมารดายังไม่เข้าใจกัน

สายน้ำที่ไหลกลับมา (2502)

กาหลงเป็นลูกของนางลัดดา กับนายบุญปลุกผู้เป็นข้าราชการกรมโลหะกิจ นายบุญปลุกได้ลัดดาเป็นภรรยาขณะที่เขาเดินทางไปตรวจราชการที่พะโต๊ะ จังหวัดชุมพร หลังจากอยู่กับลัดดาไม่นานนัก นายบุญปลุกก็จากมาขณะที่นางลัดดากำลังตั้งครรภ์ได้ 3 เดือน เขาบอกนางว่าให้ตั้งชื่อลูกว่า กาหลง นางลัดดาคลอดกาหลง และเลี้ยงดูกาหลงมาจนกระทั่งกาหลงคลานได้ นายบุญปลุกไม่เคยส่งข่าวคราวหรือกลับไปดูแลนางและลูกเลย ลัดดาได้ข่าวว่านายบุญปลุกแต่งงานใหม่ที่กรุงเทพฯ นางจึงออกติดตามขณะที่กำลังป่วย เรือที่นางถ่อมาบังเอิญพลิกคว่ำลงและนางเสียชีวิต จนหนุ่มที่ชอบลัดดาอยู่ส่งสารกาหลงจึงนำมาเลี้ยงและฝึกสอนการถ่อเรือให้ เมื่อกาหลงเติบโตขึ้น เขาจึงมีอาชีพรับจ้างถ่อเรือระหว่างพะโต๊ะกับหลังสวนแทนลุงจีน

เถาแก่น้อยพ่อค้าและเจ้าของเหมืองใหญ่แห่งพะโต๊ะ จ้างกาหลงให้ไปรับนุจรีซึ่งเป็นลูกสาวที่หลังสวนเพราะเป็นช่วงที่นุจรีปีติภาคเรียน ขณะกาหลงและนุจรีเดินทางกลับต้องผ่านอันตรายหลายครั้ง นุจรีจึงเห็นใจและส่งสารกาหลง ประกอบกับการคุ้นเคยกันเมื่อครั้งยังเด็ก ทำให้นุจรีและกาหลงสนิทสนมกันมากขึ้นเรื่อย ๆ จนต่างรักกันอยู่ในใจ เมื่อเดินทางมาถึงบ้าน เถาแก่น้อยเห็นนุจรีมีท่าทางรักใคร่หวังใย กาหลงก็พยายามกีดกัน เขาให้นุจรีต้อนรับเอาใจนายบุลศักดิ์ข้าราชการกรมโลหะกิจผู้มาตรวจเหมือง ทั้งนี้เพราะกลัวความผิดที่ตนทำเหมืองโดยไม่ถูกต้องตามกฎหมาย นายบุลศักดิ์ก็เกิดพอใจนุจรี เขาจึงเสนอขอรับรองของนุจรีไปอยู่กรุงเทพฯ และจะไม่เอาความผิดจากเถาแก่น้อย เถาแก่น้อยมีท่าทีว่ายินยอมแต่นุจรียังไม่ตัดสินใจ นายบุลศักดิ์ใจร้อนจึงวางอุบายจนได้นุจรีเป็นภรรยา เขายังหลงเชื่อว่ากาหลงเรือล่มตาย เพราะคิดว่านุจรีคงตัดสินใจไปกับเขา แต่นุจรีเสียใจมากถึงผูกคอตาย

เมื่อกาหลงกลับมา เถาแก่น้อยก็ไม่ให้เขาขึ้นจากเรือพักผ่อนแต่ให้กาหลงไปส่งนายบุลศักดิ์ทันทีโดยกาหลงไม่รู้ข่าวการตายของนุจรี ขณะเดินทางนายบุลศักดิ์ดื่มเหล้าเมามาก เขาพูดถึงอดีตของตนเมื่อครั้งเขามาพะโต๊ะเมื่อตอนหนุ่ม ๆ กาหลงจึงได้รู้ว่าแท้จริงแล้วนายบุลศักดิ์คือนายบุญปลุกบิดาของตนเอง เขาจึงพานายบุลศักดิ์ไปคู่มือที่มารดาเขาเรือล่ม แต่เรือประสบอุบัติเหตุพลิกคว่ำ นายบุลศักดิ์ตาย กาหลงและลูกเรือรอดชีวิตมาได้ กาหลงจึงได้แต่คิดว่าสายน้ำนั้นได้พาบิดาให้มาพบมารดาเขาอีกครั้งหนึ่ง

ก่อนจะถึงวันนั้น (2502)

หัวหน้าตระกูลมาศพดกษัตริย์ชกแย้งกับนางมาลีผู้เป็นภรรยาเพราะสามีไม่เห็นด้วยที่ภรรยานำพ่ายพิศเด็กชายคนหนึ่งมาเลี้ยงไว้ แต่นางมาลีส่งสารพ่ายพิศและหวังให้พ่ายพิศเป็นเพื่อนเล่นกับมานิตผู้เป็นบุตรชายคนโต และนางมาลีไม่ได้บอกประวัติความเป็นมาให้สามีรู้ เมื่อนำพ่ายพิศมาเลี้ยงได้ไม่นาน นางมาลีก็มีลูกสาวคือมาลินและลูกชายอีกคนหนึ่งคือมาโนช หัวหน้าตระกูลมาศพดกษัตริย์จึงคิดว่าพ่ายพิศเป็นลูกอิจฉาจึงเกลียดชังมากและเขายังมีความระแวงอยู่ในส่วนลึกของหัวใจว่าพ่ายพิศอาจเป็นลูกของภรรยาที่เกิดกับชูเพราะพ่ายพิศมีหน้าตาเหมือนภรรยาเขามาก หัวหน้าตระกูลมาศพดกษัตริย์จึงสอนให้ลูกทั้ง 3 คนของเขาเกลียดชังพ่ายพิศ

เมื่อเห็นนางมาลีรักและเอาใจพ่ายพิศ มานิต มาลิน และมาโนชจึงมีความรู้สึกที่ไม่ดีต่อมารดาด้วย ฝ่ายหัวหน้าตระกูลมาศพดกษัตริย์มีความรู้สึกโกรธแค้นและระแวงภรรยาเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ เขาจึงหาทางออกด้วยการตีมัดและยังชักชวนลูกทั้ง 3 คนคูหมิ่นเหยียดหยามพ่ายพิศเสมอ ๆ พวกเขาปฏิบัติต่อพ่ายพิศราวกับว่าพ่ายพิศเป็นคนรับใช้ นอกจากนี้พวกเขายังหาวิธีกลั่นแกล้งพ่ายพิศตลอดมา แต่พ่ายพิศก็อดทนและยอมให้รังแกโดยไม่โต้ตอบ

กาลเวลาผ่านไปพ่ายพิศเติบโตเป็นชายหนุ่มที่เข้มแข็ง เสียสละและทำทุกอย่างเพราะเห็นแก่่นางมาลีผู้อุปการะคุณ เขาดูแลกิจการต่าง ๆ ให้ตระกูลนี้อย่างดีเยี่ยม สามีนางมาลีไม่สนใจกิจการงานใด ๆ ส่วนลูกทั้ง 3 คนไม่สนใจการเรียนจึงเรียนไม่สำเร็จ ทั้งไม่มีความสามารถและสนใจการงานอย่างจริงจัง ต่อมาพ่ายพิศเริ่มนิกรรักไครมาลินแม้เขารู้สึกว่าเธอมีนิสัยและจิตใจไม่ดีนัก ครั้นเมื่อมาลินแสดงความโหดร้ายต่อบุญช่วยคนรับใช้ที่รักเธอมาก พ่ายพิศก็รู้สึกเศร้าใจ เขาจึงจากบ้านมาศพดกษัตริย์ไป

พ่ายพิศพบกับทิพย์ทิวา รังสรรค์ ลูกสาวนายชนาครที่ทั้งสวย รวย และน้ำใจงาม ทิพย์ทิวาแสดงความเอื้อเฟื้อเพื่อคิดช่วยเหลือเขา แต่พ่ายพิศปฏิเสธ พ่ายพิศจากบ้านมาศพดกษัตริย์มาได้ไม่นานนักเขาก็ถูกตามตัวกลับ เพราะหัวหน้าตระกูลมาศพดกษัตริย์ป่วยหนัก ก่อนตายเขาขอให้มาลียกโทษให้เขาและให้รักลูก ๆ เมื่อหัวหน้าตระกูลมาศพดกษัตริย์ตาย นางมาลีจึงเปิดเผยความจริงให้ลูก ๆ ฟังว่าพ่ายพิศคือลูกของพี่ชาย

นางมาลีซึ่งประสบปัญหาชีวิตและปัญหาครอบครัว นางจึงนำหลานมาเลี้ยง แต่ลูกทั้ง 3 คนไม่เห็นใจและไม่พยายามเข้าใจจึงมีความรู้สึกที่ไม่ดีต่อมารดาและพ่ายัพต่อไป

นางมาลียังคงให้พ่ายัพควบคุมดูแลกิจการต่าง ๆ ลูกทั้ง 3 คนจึงไม่พอใจ มาโนชเฒ่าเป็นเครื่องคับค้ำความกุ่มและความแค้นใจ มาโนชขอแยกออกไปจนฉวีชีวิตเอง เขาค้ายาเสพติดและกลายเป็นโจรและมูร้ายฆ่าคนตาย มาลินสนใจและตั้งใจทำงานดีขึ้น แต่เธอยังคงเกลียดชังพ่ายัพไม่เปลี่ยนแปลง นางมาลีก็ภูมิใจเมื่อเห็นสภาพครอบครัว นางจึงหวังให้พ่ายัพเป็นหลักของตระกูล นางขอให้พ่ายัพแต่งงานกับมาลินเพราะนางก็รู้ว่าพ่ายัพชอบมาลินอยู่ มาลินนั้นใจจริงก็รักชอบและชื่นชมพ่ายัพอยู่เช่นกัน แต่ความแค้นและความเกลียดชังมีมากกว่า เธอจึงยอมเป็นของพ่ายัพและดวงให้พ่ายัพสารภาพรักเธอแล้ว เธอก็พุดจาความหมิ่นเหยียดหยามเขา พ่ายัพอับอายและเสียใจมากจึงจากไปอีกครั้งหนึ่ง การจากไปครั้งนี้เขาไปตามตัวมาโนชซึ่งเจ้าหน้าที่ตำรวจขอให้เขาช่วยติดตามด้วย เมื่อพบมาโนชพ่ายัพพยายามพูดหวานล้อมให้มาโนชมอบตัว แต่มาโนชปฏิเสธและจะยิงเขา พ่ายัพจึงแทงมาโนชเพื่อป้องกันตัว มาโนชพลาดตกน้ำตายไป

พ่ายัพคิดหาทางทำมาหากินเพื่อสร้างหลักฐานให้แก่ฉวีต พิพยัทิวาให้ความช่วยเหลือโดยให้เงินพ่ายัพมาลงทุนประกอบกิจการต่าง ๆ ไม่นานนักพ่ายัพก็สามารถตั้งตัวเป็นหลักฐานได้ ส่วนกิจการของตระกูลมาศฤกษ์เสื่อมลงมาก นางมาลีป่วยเป็นโรคหัวใจ มาลินดูแลการงานไม่ทั่วถึงนัก วันหนึ่งมาลินไปตรวจงาน ขณะเดินทางกลับเธอโดนคนงานข่มขืน เธอตั้งครรภ์ นางมาลีทราบเรื่องก็หัวใจวาย พ่ายัพถูกตามตัวกลับอีกครั้งหนึ่ง ระหว่างที่พ่ายัพกำลังตัดสินใจว่าจะแก้ไขปัญหามาลินอย่างไร มาลินก็ถูกคอตาย พิพยัทิวาซึ่งคอยช่วยเหลือพ่ายัพมาตลอดจึงสมหวังในความรัก เธอและพ่ายัพตกลงจะแต่งงานกัน

ทาสโลกีย์ (2503)

เอนกเป็นนักเขียนหนังสือเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ที่มีฝีมือดีคนหนึ่ง เขาแต่งงานกับอังสนามาเป็นเวลา 10 ปี มีลูกชาย 1 คนอายุประมาณ 9 ขวบ ตั้งแต่อังสนาคลอลูกเธอหวาดกลัวการมีลูกมาก จึงไม่สามารถให้ความสุขทางเพศแก่สามีได้อย่างสมบูรณ์ เมื่ออัญชลีน้องสาวอังสนาซึ่งเป็นหม้ายสามีตายพาลูกชาย-หญิงและซอด้ดคาน้องสามีมาอาศัยอยู่ด้วย ครอบครัวของเอนกเริ่มมีปัญหาแตกแยกมากขึ้น อัญชลีชอบเอนกจึงวางแผนแย่งเอนกจากอังสนา แม่ซอด้ดคาพยายามห้ามปราม อัญชลีก็ไม่ยอมเชื่อฟัง เธอยุแหย่และวางแผนให้อังสนาและเอนกระแวงกัน เอนกเข้าใจผิดคิดว่าอังสนาเป็นชู้กับนายชมคนรับใช้และเธอเคยมีคูรักรีก่อนก่อนที่จะแต่งงานกับเขา เอนกยังสงสัยว่าลูกเอกชัยนั้นคือลูกของคนรักเก่าของอังสนาที่ติดท้องอังสนามา เขากลุมใจมากจึงดื่มจัดและไปมีสัมพันธ์กับอัญชลีอย่างลับ ๆ เป็นการทดแทน ขณะเดียวกันเขาก็รักกับซอด้ดคา อังสนาได้ยินคนรับใช้พูดถึงเอนกและซอด้ดคาในแง่ไม่ดี เธอก็คิดหาทางแก้ไข ประจวบกับซอด้ดคาสอบชิงทุนไปศึกษาต่อต่างประเทศได้ เธอจึงสนับสนุนให้ไปต่อมาอังสนารู้อัญชลีเป็นชู้กับเอนก เมื่อเธอสอบถามเอนก เขาก็ยอมรับแต่กลับกล่าวหาว่าเธอก็เป็นชู้กับนายชม อังสนาโกรธมากจึงจากไปพร้อมกับนำลูกเอกชัยไปด้วย หลังจากนั้นไม่นานนายชมก็จากบ้านไป เอนกจึงระแวงแคลงใจมากขึ้น เขายังดื่มจัด วันหนึ่งทะเลาะกับอัญชลี เขาโมโหมากจนเส้นโลหิตแตก เขาเป็นอัมพาต นายชมกลับมาชี้แจงความจริงว่าอัญชลีเป็นผู้วางแผนและจ้างตนให้ออกจากบ้าน เอนกรู้สึกเสียใจและเศร้าสร้อยมาก เขาอนรอกคอยการกลับมาของอังสนาและลูกเอกชัย ซอด้ดคาได้ข่าวว่าเอนกล้มเจ็บ เธอก็กลับมาดูแลและในที่สุดอังสนาและลูกเอกชัยก็กลับมาหาเอนก

จากนั้น...จนนิรันดร (2503)

กันยารักกับคำนึ่ง เครือวัลย์ แต่เธอต้องแต่งงานกับเคียน เครือวัลย์
 ผู้เป็นที่ชายของคำนึ่งเพราะผู้ใหญ่บังคับ เมื่อเคียนไปกรุงเทพฯ กันยาแอบเป็น
 ชู้กับคำนึ่งซึ่งพักอยู่บ้านเดียวกับเธอจนเธอตั้งครรภ์ เคียนกลับมาเขาทราบว่า
 เธอตั้งครรภ์ เขาก็รู้ทันทีว่าเขาเป็นชู้กับคำนึ่งเพราะเขาเป็นหมั้น เคียนโกรธ
 แค้นคำนึ่งและกันยามาก เขาจึงคิดหาวิธีล้างแค้นและทรมาณใจคนทั้งคู่ เคียน
 ให้กันยาและคำนึ่งเก็บเรื่องราวที่เกิดขึ้นเป็นความลับ ไม่บอกใครแม้กระทั่งเด็ก
 ที่จะเกิดมา คนทั่วไปจึงคิดว่าเด็กในครรภ์กันยาคือลูกเคียน ความผิดหวังเสียใจ
 ที่ถูกน้องชายและภรรยาทรยศทำให้เคียนกลายเป็นคนโหดร้าย ก้าวร้าว และ
 คดโกงจนกลายเป็นมหาเศรษฐีผู้มีอิทธิพล เขามีลูกสมุนมากมายเป็นที่หวาดกลัว
 ของคนในดินนั้น

เมื่อกันยาลงครรภ์ชายคือคำรณ เคียนก็เกลียดชังคำรณมาก เขา
 เลียดดูคำรณอย่างไม่ไยดี ไม่ให้ความเมตตา ครั้นคำรณเติบโตขึ้นเขาก็เกลียด
 เคียนเป็นการตอบแทน เพราะคิดว่าคำรณเป็นบิดาที่ไม่น่านับถือ คำรณยังพาล
 โกรธกันยาและคำนึ่งด้วยที่ไม่ยอมชี้แจงเหตุผลที่เขาได้รับความเกลียดชัง วัน
 เวลาผ่านไปเคียนและคำรณต่างเกลียดกันมากยิ่งขึ้น กันยาเห็นเคียนโหดร้าย
 กับคำรณเธอก็เจ็บแค้นจึงหาวิธีทำให้คำรณเกลียดเคียนมากขึ้นโดยเธอไปอยู่กับ
 บุญเกิดผู้เป็นญาติห่าง ๆ ของเธอและเขาก็กำลังมีเรื่องขัดแย้งกับเคียน เคียน
 สั่งลูกน้องให้เผาบ้านบุญเกิดและตัวบุญเกิดซึ่งกำลังป่วยอยู่ กันยาอยู่ในบ้านบุญเกิด
 เห็นไฟไหม้ก็ไม่ยอมหนี คำรณขอให้เคียนสั่งดับไฟ เคียนไม่ทำตามคำขอร้อง
 คำรณจึงฝ่าไฟเข้าไปช่วยกันยาแต่กันยาบาดเจ็บมากและตายในเวลาต่อมา การ
 ตายของกันยาทำให้คำรณและคำนึ่งทวีความเกลียดชังเคียนมากขึ้น

บันลือลูกชายบุญเกิดกลับมาบ้านเกิด เขาคิดหาทางแก้แค้นแทนบิดา
 เมื่อได้โอกาสเขาก็ลอบทำร้ายเคียนขณะเคียนและสมุนบุกเข้าไปในที่ของบิดา
 เขา เคียนได้รับบาดเจ็บสาหัส เมื่อเคียนใกล้ตายคำรณพยายามพูดให้เคียนเจ็บ
 แค้น เคียนจึงหาวิธีให้ลูกสมุนเกลียดชังคำรณและหวังให้ลูกสมุนเป็นศัตรูกับคำรณ

โดยยกทรัพย์สินสมบัติทั้งหมดมาให้คาร์ณ แต่ครั้งเคียนตาย คาร์ณก็สามารถแก้ไขปัญหา และวางตนให้ลูกสมุนยอมรับเขาเป็นนายแทนเคียนได้ คาร์ณเป็นนายที่มีอำนาจ เต็มที่ เขาใช้ชีวิตเลียนแบบเคียนเป็นส่วนมาก

ชวาคนรักของคาร์ณเห็นคาร์ณกลายเป็นชายหนุ่มที่โหดร้าย เขาก็ไม่พอใจ คาร์ณขอแต่งงานกับเธอ เธอปฏิเสธเพราะรังเกียจนิสัยและพฤติกรรม อันธพาลของเขา ชวาคิดแก้ไขให้คาร์ณมีจิตใจละเอียดอ่อนขึ้น เธอยอมเป็นของเขาครั้งหนึ่งเพราะคิดว่าการเป็นภรรยาจะสามารถพุดูให้คาร์ณเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตได้ แต่คาร์ณก็ยังไม่ยอมเปลี่ยนแปลง เขาต้องการเป็นช่างเท้าหน้าให้ภรรยา เป็นผู้ตามไม่ใช่ผู้คอยแนะนำ ชวาก็คิดหาวิธีแก้ไขใหม่ เมื่อเธอตั้งครรภ์เธอจึงแต่งงานกับบันลือโดยมีข้อตกลงกันว่าเป็นการแต่งงานแต่เพียงในนาม เขาและเธอไม่มีสัมพันธ์ต่อกันเช่นสามี-ภรรยาทั่ว ๆ ไป ชวาคิดหาวิธีการดังกล่าวเป็นการทรมาณคาร์ณและหวังว่าคาร์ณจะเปลี่ยนนิสัยเพราะรักลูกและเห็นแก่ลูก แต่ปรากฏว่าคาร์ณกลับมีพฤติกรรมโหดร้ายยิ่งกว่าเดิม เขารังแกข่มขู่บันลือและคนอื่น ๆ ที่ซัดขวางผลประโยชน์ของเขาเสมอ ๆ และท้ายที่สุดคาร์ณสั่งเผาเรือนไม้ในตลาดโดยไม่รู้วาชวาก็ไปคลอคลุกที่นั่น เมื่อเขารู้เขาจึงไปช่วยชวาคและลูกจนได้รับบาดเจ็บสาหัส ก่อนตายคาร์ณจึงสำนึกผิด เขาฝากลูกและชวากับค่านิง (ซึ่งเขารู้แล้วว่าเป็นบิดา) และบันลือ

ศูนย์วิทยุพยากรณ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ไม่มีคำตอบจากสวรรค์ (2504)

คมน์ สุรคุปต์ เป็นนักหนังสือพิมพ์หนุ่ม เขาแต่งงานกับสุนทรี ซึ่งเป็นนางเอกละครสาวสวยด้วยความรัก เมื่อมีลูก สุนทรีคิดว่าลูกเป็นตัวดวงไม่ให้เธอก้าวหน้าในงานอาชีพ ส่วนสามีก็ยากจนเพราะเป็นนักหนังสือพิมพ์มีอุดมคติ ชีวิตเธอจึงไม่หรูหราและไม่มีชื่อเสียงดังที่เธอต้องการ เมื่อเวลาผ่านไปสุนทรียิ่งเกิดความเบื่อหน่ายชีวิตครอบครัว จึงจากสามีและลูกสนธยาไปอย่างไม่อาลัย-อาวรณ์ เธอมีความใฝ่ฝันจะเป็นคาราจีงพยายามทำทุกอย่างตั้งแต่ยอมเป็นภรรยาชัชวาลย์หัวหน้าคณะละครด้วยหวังว่าจะกลับมาเป็นนางเอกอีกครั้งหนึ่ง แต่เธอผิดหวังเพราะชัชวาลย์มีดวงใจเป็นนางเอกอยู่แล้ว สุนทรียังไม่ท้อแท้คิดหาทางต่อไป ก่อนจากคณะละครของชัชวาลย์มา สุนทรีถกเถียงกับดวงใจขณะเดินทางโดยรถไฟ ด้วยความโมโหสุนทรีกระชากแขนดวงใจจนดวงใจเสียดหลักปลัดตกรถไฟพร้อมกับกระชากกระเป๋าถือของสุนทรีไปด้วย คมน์และคนทั่ว ๆ ไปจึงเข้าใจว่าดวงใจตาย

หลังจากเหตุการณ์ที่ดวงใจตกรถไฟ สุนทรีตกใจกลัวจึงหนีอย่างไม่ยั้งคิด เธอตัดสินใจลงจากรถไฟแม้จะเป็นเวลาค่ำมืด ชายหนุ่มกลุ่มหนึ่งติดตามเธอและพุดจาชักชวนเธอไปนอนด้วยเพราะคิดว่าเธอเป็นผู้หญิงหากินมาจากกรุงเทพฯ เธอหนีเข้าพักในโรงแรมเก่า ๆ แห่งหนึ่งโดยให้แหวนแต่งงานเป็นค่าเช่า ชายหนุ่มกลุ่มนั้นก็ยังติดตามเธออยู่ บังเอิญสำเนาพ่อค้าใหญ่ผู้มีฐานะดีแห่งพิษณุโลกมาพบเหตุการณ์นี้จึงพูดขอร้องให้ชายหนุ่มกลุ่มนั้นกลับไป สำเนาส่งสารสุนทรี จึงชวนเธอไปอยู่ด้วย สุนทรีลวงสำเนาว่าเธอชื่อภรณ์ เป็นลูกผู้ดีหนีออกจากบ้านมาเพราะชู้ค้ายกับผู้ชายครอง สำเนาจึงต้อนรับและดูแลเธอเป็นอย่างดี เขารู้อีกใครที่เธอด้วยทั้งที่เขามีภรรยาอยู่แล้ว ต่อมาสำเนาไปติดต่อกับการค้า สุนทรีอยู่บ้านคนเดียว เธอคิดฟุ้งซ่านและบังเอิญได้ยินเสียงกรีดร้องของภรรยาสำเนาซึ่งเป็นบ้าเพราะลูกชายตาย สุนทรีหวาดกลัวและเงิบเบเหงาจึงจากไป เธอไปถึงแค่ปากน้ำโพเงินก็หมดจึงคิดขายตัว ขณะที่ไปรับประทานอาหารกับชายที่ต้องการตัวเธอ สำเนาบังเอิญไปพบเข้าจึงพาเธอกลับบ้านเขา

ต่อมาทีมงานประจำจังหวัด ทางจังหวัดขอให้สำเนาส่งสาวงามเข้าประกวดเทพีประจำจังหวัด สำเนาจึงคิดจะส่งสุนทรี่เข้าประกวด แต่สุนทรี่ต้องการขอเปลี่ยนแปลงโฉมหน้าเพื่อไม่ให้คนทางบ้านจำหน้าได้ สำเนาจึงพาเธอไปทำศัลยกรรม เมื่อเธอเข้าประกวดเธอใช้ชื่อว่า นุจรี คาริน ในที่สุดสุนทรี่ก็ได้เป็นเทพีประจำจังหวัด ในงานนี้เธอพบคนมีเสน่ห์ที่ชื่อว่า เก่าซึ่งบัดนี้เป็นบรรณาธิการหนังสือพิมพ์และเป็นนักประพันธ์ที่กำลังมีชื่อเสียงหลังจากที่เขาได้ต่อสู้ชีวิตและการทำงานมาอย่างลำเค็ญ สุนทรี่ทราบจากคนนั้นว่าลูกสนธยาเป็นโปลิโอ ขาพิการไปข้างหนึ่ง เธอรู้สึกเศร้าใจเพราะสงสารลูก ขณะเดียวกันเธอก็เริ่มเสียดายคนนั้น สำเนาเห็นสุนทรี่เศร้าสร้อยจึงปลอบโยน ด้วยความเปล้าเปลี่ยวใจและความสับสนหลายประการทำให้สุนทรี่ยอมเป็นของสำเนา สุนทรี่ไม่เรียกร้องสิทธิของความ เป็นภรรยา เธอขอเพียงชีวิตอิสระ สะดวกสบาย ไม่มีความผูกพันต่อกันฉันสามีภรรยาต่อไป สำเนาจึงเข้าบ้านให้เธออยู่ในกรุงเทพฯ

ต่อมา กษม ไสยาคม ผู้กำกับการแสดงภาพยนตร์ที่เคยรู้จักสุนทรี่ในงานประจำจังหวัดชักนำสุนทรี่เข้าสู่วงการภาพยนตร์ เธอจึงได้เป็นคาราสมความปรารถนา เมื่อเป็นคาราสุนทรี่ไม่มีความสุขดังที่เธอคิดไว้ เพราะบัดนี้เธอเกิดความรู้สึกต้องการคนนั้นและลูกสนธยา เมื่อเห็นคนนั้นและลูกสนธยาสนิทสนมกับครูสอนกัศนีงสาวที่คนนั้นคิดจะแต่งงานด้วย สุนทรี่ยิ่งรู้สึกอิจฉาจึงพยายามกีดกันและไปสร้างสัมพันธ์กับคนนั้นใหม่ แต่คนนั้นไม่สนใจเธอ เพราะเขาเช็ดกับผู้หญิงสวยที่ไม่มีความจริงใจและความมั่นคง

ฝ่ายสำเนาประสบเคราะห์ร้าย บ้านและร้านค้าของเขาโดนไฟไหม้ เขายากจนลง เขามาหาสุนทรี่ เธอก็พุดจากภูมิมินเขา สำเนาจึงจากไป สุนทรี่ว่าแห้ว กลุ่มใจ หาท่างออกด้วยการดื่มเหล้าจัด กษมซึ่งมาสนิทสนมกับเธอหวังได้สุนทรี่เป็นเครื่องบำเรออารมณ์ แต่สุนทรี่ไม่ยินยอม กษมโกรธแค้นจึงลวงให้เธอคิดเฮโรอีนและการพนัน ร่างกายและจิตใจของสุนทรี่เริ่มเสื่อมโทรมลงเรื่อย ๆ ไม่มีใครจ้างเธอแสดง สุนทรี่เศร้าสร้อยและไม่มี ความหวัง

เมื่อเธอได้ข่าวการแต่งงานของคมน์และครุอนงค์ เธอจึงไปหาเพื่อหวังจะอวยพรและฝากฝังลูก แต่เมื่อเธอไปถึงบ้านคมน์ อาการเจ็บป่วยของเธอหนักมากจนไม่สามารถพูดคุยให้คมน์รู้เรื่องได้และเธอก็ตายจากไป สำเนาซึ่งมางานแต่งงานคว่ำมาเห็นสุนทรี่เมื่อเธอสิ้นใจแล้ว สำเนาจึงนำแหวนที่สุนทรี่ให้เป็นค่าเช่าโรงแรมให้คมน์ดู คมน์จึงรู้ว่าแท้ที่จริง นุจรี คาริน ก็คือสุนทรี่ภรรยาเก่าของตนนั่นเอง เขาก็จึงบอกให้ภักย์แก่เธอ

ศูนย์วิทยพัชกร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หลังฉาก (2505)

นายอินทรีย์ วรรณโสภิต เป็นรองอธิบดีของกรมหนึ่ง เขาแอบไปมี
 อนุภรรยา คุณนายเครือวัลย์เป็นภรรยาหลวงทราบ จึงจัดการให้สามีเลิกยุ่ง
 เกี่ยวกับอนุภรรยา ต่อมานายอินทรีย์ก็มีสัมพันธ์กับสุดถวิลผู้เป็นสาวรับใช้อย่าง
 ลับ ๆ อยู่ต่อมาไม่นานสุดถวิลขอแยกอยู่ต่างหาก นายอินทรีย์จึงไปหาบ้านเขาให้
 เธออยู่ เวลากลางวันส่วนใหญ่ นายอินทรีย์ไปอยู่กับสุดถวิล และเขาส่งจุมพลคน
 ชับรดมารับใช้คุณนายเครือวัลย์

ฝ่ายคุณนายเครือวัลย์เมื่ออยู่ใกล้ชิดกับจุมพลซึ่งเป็นญาติ เธอก็แอบเป็น
 ชู้กับจุมพล วันหนึ่งขณะที่นายอินทรีย์เดินทางกลับจากการไปราชการต่างจังหวัด
 เขานั่งหลับ จุมพลเห็นเป็นโอกาสดีจึงถ่มนายอินทรีย์ตกจากรถตาย รถเสียหลัก
 พุ่งชนเสาไฟฟ้าจุมพลจึงตายด้วย วิญญาณนายอินทรีย์ติดตามไปหาสุดถวิลด้วย
 ความรัก จากคำรำพันของสุดถวิลวิญญาณนายอินทรีย์จึงรู้ว่าแท้จริงนั้นสุดถวิล
 เป็นภรรยาของจุมพล เธอและเขาร่วมกันวางแผนปอกกลอกและกำจัดนายอินทรีย์
 นายอินทรีย์เสียใจและแค้นใจมาก ต่อมาวิญญาณนายอินทรีย์ไปหาคุณนายเครือวัลย์
 เขาพบว่าคุณนายเครือวัลย์เศร้าโศกเสียใจมาก คำคร่ำครวญของเธอทำให้เขา
 ทราบว่าขณะที่เขาส่งจุมพลมารับใช้ภรรยานั้น จุมพลแอบเป็นชู้กับภรรยาเขาด้วย
 และภรรยาเขามีส่วนร่วมในการวางแผนกำจัดเขาเช่นกัน วิญญาณเขาโกรธมาก
 จึงแก้แค้นทั้งสาวรับใช้และภรรยาหลวง เขาใช้กลอุบายทำให้สุดถวิลกลายเป็น
 โสเภณี แต่สุดถวิลกลับพอใจ วิญญาณนายอินทรีย์จึงหาวิธีแก้แค้นใหม่ ส่วนคุณนาย
 เครือวัลย์นั้นวิญญาณนายอินทรีย์คิดว่าเธออาจทำให้เสียชื่อเสียงจึงคิดกำจัด วิญญาณ
 นายอินทรีย์เข้าฝันให้สุดถวิลและคุณนายเครือวัลย์มาพบกัน ณ วัดที่เก็บศพเขาและ
 จุมพลในคืนวันหนึ่ง สุดถวิลเห็นคุณนายเครือวัลย์เอาอาหารมาเซ่นสรวง จุมพล
 ก็โกรธแค้น เธอใช้มีดแทงคุณนายเครือวัลย์จนตาย ตำรวจมาพบเหตุการณ์จึง
 นำเธอไปดำเนินคดี สุดถวิลถูกตัดสินจำคุก 5 ปี เมื่อการแก้แค้นสุดถวิลและ
 คุณนายเครือวัลย์สำเร็จ วิญญาณนายอินทรีย์ก็จากไป

ฟ้าสีเลือด (2505)

เปลว สุริยา ถูกบิดาส่งมาเป็นตัวชั้คคอกที่บ้านหลวงทำนุ ผู้เป็นมหาเศรษฐีเจ้าของที่นาและธุรกิจหลายประเภท เมื่อเปลวเติบโตเป็นหนุ่ม เขาก็รักกับเกษแก้วลูกสาวของหลวงทำนุ แต่หลวงทำนุพยายามชั้คขวางเพราะเห็นว่าไม่คู่ควรกัน เขาใช้ให้เปลวไปเก็บค่าเช่านา เปลวเห็นว่าเก็บมากเกินไปเป็นการเอาเปรียบชาวนา เปลวจึงชั้คคำสั่งและออกจากบ้านหลวงทำนุ เขาเดินทางไปเรื่อย ๆ พบกับ เชิด ทรงชัย คนทั้งสองรู้สึกถูกชะตากันจึงเป็นเพื่อนคู่หูกัน เปลวและเชิดเดินทางพนจรต่อไปโดยไม่มีจุดหมาย เมื่อเดินทางไปที่ใด เปลวมักเกี่ยวพาหญิงที่เขาพบเสมอ

เปลวและเชิดเดินทางไปในท้องถิ่นหนึ่ง เปลวพบอรรชซึ่งเป็นลูกสาวนายอำนาจผู้มีอิทธิพลในถิ่นนั้น เปลวก็เข้าไปเกี่ยวและตีสนิทกับเธอ เคลื่อนลูกน้องนายอำนาจซึ่งแอบหมายปองอรรชอยู่จึงไม่พอใจ เปลวและเชิดจึงชั้คแย้งกับเคลื่อนและพรรคพวก เปลวและเชิดยังชั้คแย้งกับเคลื่อนและพรรคพวกในเรื่องผู้หญิงอื่น ๆ อีกหลายครั้ง แต่เปลวและเชิดก็สามารถต่อสู้เอาชนะเคลื่อนและพรรคพวกได้ทุกครั้ง นายอำนาจเห็นฝีมือเปลวดีจึงสนใจและติดต่อให้ทำงานด้วย โดยบอกว่าจะให้เงินค่าตอบแทนอย่างงาม เปลวต้องการเงินไปสู้ขอเกษแก้วจึงตกลง แต่เชิดไม่เห็นด้วยที่เปลวจะทำงานให้นายอำนาจเพราะเชิดเห็นว่านายอำนาจประกอบอาชีพทุจริต เขาจึงแยกจากเปลวไป

นายอำนาจให้เปลวไปเจรจาเกลี้ยกล่อมให้คนงานกลับเข้าทำงานตามเดิม เมื่อเปลวพบคนงานเขาทราบความจริงว่านายอำนาจเอาเปรียบค่าแรงคนงาน เขาจึงเจรจาทอรองขอขึ้นค่าแรงงาน มิฉะนั้นคนงานก็ไม่กลับเข้าทำงาน นายอำนาจจำเป็นต้องตกลง เมื่อเปลวได้รับค่าจ้าง เขาก็เดินทางไปหาเชิดชักชวนเชิดให้เป็นเพื่อน เขาติดตามหาเกษแก้วและหลวงทำนุซึ่งโจรกะเหรี่ยงจับตัวไปเรียกค่าไถ่ เมื่อไปถึงหมู่บ้านพวกกะเหรี่ยง เปลวชอบพอกับนมเปรี๊ยะหญิงสาวกะเหรี่ยงที่เตะเลอะ ชอบพอก่อน เปลวจึงมีเรื่องชั้คแย้งกับเตะเลอะ เปลวและนมเปรี๊ยะเดินทางต่อไป ระหว่างการเดินทางเปลวได้นมเปรี๊ยะเป็นภรรยา

เตะเลอะให้ลูกน้องออกตามล่าตัวเปเลว แต่เปเลวสามารถกำจัดลูกน้องของเตะเลอะ
ทั้งหมดได้ ต่อมานมเปรียะแอบหนีจากเปเลวไปขณะเปเลวนอนหลับ เปเลวกลับไป
ชวนเช็คเป็นเพื่อนติดตามนมเปรียะ เช็คไม่ไปด้วย เปเลวจึงไปแต่เพียงลำพัง
ขณะเดินทางเปเลวรู้ว่าเตะเลอะคือพวกปล้นที่จับตัว เกษแก้วและหลวงทำนุ

ฝ่ายนมเปรียะจากเปเลวมาเพราะต้องการสืบหาคนที่ฆ่าบิดาและมารดา
เธอ เธอทราบจากชาวบ้านว่าเตะเลอะเป็นคนฆ่า เธอจึงตามหาเตะเลอะ
เมื่อพบเขา เธอหวังให้เขาค้มเหล่าผสมยาพิษ เตะเลอะค้มแล้วจึงรู้กลวงของ
เธอ เขาจึงฆ่าเธอเช่นกัน เปเลวมาพบเหตุการณ์นี้จึงขู่มังคัมให้เตะเลอะบอก
เรื่องการฆ่าหลวงทำนุและลักพาตัว เกษแก้ว เตะเลอะบอกว่านายอำนาจคือผู้
อยู่เบื้องหลัง เปเลวแค้นมากกำลังจะยิงเตะเลอะ เช็คเข้ามาห้ามและบอกว่า
ตำรวจกำลังจะมาจัดการกับเตะเลอะ

เปเลวเดินทางติดตามหา เกษแก้วซึ่งบัดนี้ถูกนำตัวไปไว้ที่ห้องใหญ่ของ
นายอำนาจที่กาญจนบุรีต่อไป เขาพบ เกษแก้วและ เกษแก้วบอกเขาว่าเธอเป็น
ภรรยาของนายอำนาจแล้ว และยังเป็นภรรยาของคนอื่น ๆ ที่มีเงินมากพอที่จะซื้อ
เธอ เปเลวเสียใจมาก เกษแก้วถูกนายอำนาจบังคับให้พูดวงให้เปเลวเข้าไปพบ
เมื่อนายอำนาจพบเปเลว เขาพุดให้เปเลวเข้าใจยิ่งขึ้นแล้วกระหน้ายิงเปเลว เปเลว
ก็ยิงโต้ตอบจนนายอำนาจตาย บังเอิญเช็คพาตำรวจมาหลายขบวนใหญ่ของนายอำนาจ
พอดี เปเลวจึงฝากให้เช็คดูแลอรชร และเขาก็ตายจากไป

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ยังไม่สิ้นแสงดาว (2506)

แชน ไชยยันต์ เดินทางมายังหมู่บ้านแห่งหนึ่งเพื่อมาหาสุรินทร์ผู้เป็นเพื่อน เขาพักที่โรงแรมของภรรยา ณ ที่นี้เองเขาเกิดขัดแย้งกับคำเกิงลูกชายของหลวงเศรษฐีมีอิทธิพล ทั้งนี้เพราะภรรยาและผู้หญิงในบ้านสนใจแชน คำเกิงไม่พอใจแชนมากขึ้นเมื่อแสงดาว (น้องสาวของสุรินทร์) ที่เขาหมายปองอยู่มากสนิทสนมชอบพอกับแชน ขณะที่แชนพักอยู่ในหมู่บ้านนั้นหลาย ๆ วัน เขาก็ทราบว่าหลวงเศรษฐีต้องการที่ดินชาวบ้านจึงให้คนไปลอบตัว เป็นขีปะขาวมาผูกขาวบ้านละที่ที่เดิมไปหาที่ใหม่ นอกจากนี้ยังให้คนทรวงบอกว่าที่ดินเหล่านี้มีเจ้าของ ชาวบ้านควรย้ายไปเสียเพื่อความสงบสุข แชนพยายามชักชวนชาวบ้านค้านิ่งถึงเหตุผลไม่เชื่อถือคนทรวง เขาจึงถูกพรรคพวกของคำเกิงจับมัดและเชียนตี หลวงเศรษฐีชดชวางและให้คารณบุตรสาวนำแชนไปรักษาพยาบาลที่บ้านตน

ขณะที่แชนอยู่บนหลวงเศรษฐี หลวงเศรษฐีพยายามเกลี้ยกล่อมให้แชนร่วมมือกับตน แต่แชนปฏิเสธ หลวงเศรษฐีจึงให้เขาอยู่ในห้องขัง คารณหลงรักแชนมาก เธอส่งสารเขาจึงไขกุญแจให้แชนหนีไป แชนซาบซึ้งในน้ำใจของเธอจึงมอบเหรียญที่มารดาให้แก่คารณเป็นที่ระลึก เมื่อแชนหนีออกมาได้เขาก็ตรงไปหาแสงดาว ด้วยความรักและคิดถึง แสงดาวแสดงท่าทีโกรธและงอนกับเขาเล็กน้อยเพราะทราบว่าคารณชอบเขา แต่ไม่นานหนุ่ม-สาวคู่นี้ก็เข้าใจกัน

หลวงเศรษฐีและคำเกิงพยายามหาวิธีต่าง ๆ ต่อสู้และกำจัดแชน ในที่สุดก็ใช้วิธีจับตัวแสงดาวไปกักขังไว้ในถ้ำและวางระเบิดไว้ตลอดระยะทางจะเข้าถ้ำ แชนและชาวบ้านร่วมกันแก้ไขปัญหาคือโดยแอบเปลี่ยนระเบิดไว้ใกล้ปากถ้ำ ซึ่งเป็นที่พักของหลวงเศรษฐีและคำเกิง ภรรยาซึ่งรักแชนมากก็พยายามช่วยเหลือแชนให้สมหวังในรักกับแสงดาว เธอจึงขอร้องคารณให้พาเธอเข้ามาในถ้ำ เมื่อภรรยาเข้าไปในห้องที่ขังแสงดาว เธอจึงเปลี่ยนตัวให้แสงดาวออกมาพร้อมคารณ ส่วนเธออยู่ในที่กักขังแทน ครั้นได้เวลาที่พอเหมาะแชนและชาวบ้านก็เตรียมบุกถ้ำหลวงเศรษฐี คำเกิงเห็นแชนและชาวบ้านเดินตรงมายังถ้ำ เขาก็ยกปืนระเบิด แต่ปรากฏว่าระเบิดระเบิดใกล้ปากถ้ำนั่นเอง หลวงเศรษฐีกระเด็นออกมาปากถ้ำ ถูกหินทับ คารณเข้าประคองบิดาไว้ บังเอิญเหรียญที่แชนให้

ห้อยคอโผล่ออกมาจากอกเสื้อ หลวงเพชรเห็นจึงถามไถ่และรู้ว่าแท้ที่จริงนั้นแซนคือ
ลูกชายของคนที่เกิดจากภรรยาคนแรกนั่นเอง ทั้งนี้เพราะเหรียญที่แซนให้คารณิ
คือเหรียญที่หลวงเพชรให้กับมารดาของแซน หลวงเพชรสำนึกตนได้ว่าผิด เขาทน
พิษบาดแผลไม่ไหว ก่อนตายจึงฝากคารณิไว้กับแซน เมื่อแซนหันไปพบแสงดาว
เขาก็ดีใจมาก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คานสมิง (2508)

เชิด ทรงชัย เป็นนักเลงพนอง วันหนึ่งเขาเดินทางไปหุกระติง พัก ณ โรงแรมเล็ก ๆ ซึ่งเป็นของวัลยา เมื่อเขาเข้าไปในร้านเหล้าซึ่งเป็นของวัลยาเช่นกัน เชิดก็เริ่มขัดแย้งกับแววและศักดิ์ซึ่งเป็นลูกสมุนนายสง่าผู้เป็นเจ้าของคานสมิง ทั้งนี้เพราะวัลยาและเด็กเลิฟในร้านต่างหันมาสนใจเชิด ฝ่าย พล มหาชัย ชายหนุ่มผู้เข้ามาเล่นการพนันในร้านของวัลยาก็ขัดแย้งกับศักดิ์ ลูกสมุนของนายสง่าเช่นกัน พลจึงเกิดเรื่องทะเลาะวิวาทกับศักดิ์ เชิดเข้าช่วยเหลือ พล ทั้งคู่ร่วมกันปราบสมุนของนายสง่าได้ เชิดและพลจึงเป็นเพื่อนคู่หูกัน เชิดและพลยังคงพักอยู่ในโรงแรมของวัลยาต่อไป ขณะที่พักอยู่นี้เชิดมีความสัมพันธ์กับวัลยา และพลมีความสัมพันธ์กับระตี

ผู้พันจำลองและร้อยเอกหญิงจรีได้รับมอบให้มากกว่าค่านายสง่าและพรรคพวกที่พยายามแฉอิทธิพลและหวังครอบครองคานสมิง ตลอดจนภาคอีสานทั้งหมด ผู้พันจำลองและร้อยเอกหญิงจรีจึงปลอมเป็นชาวบ้านมาหาชาวบ้านนาเกลือไปเป็นกำลังสนับสนุน ผู้พันจำลองฝึกชาวบ้านให้รู้จักใช้อาวุธในการต่อสู้และสอนให้รู้จักทำมาหากิน ผู้พันจำลองและร้อยเอกหญิงจรีทำงานร่วมกัน มีความใกล้ชิดกันจนในที่สุดเขาและเธอก็เป็นของกันและกัน

ทางคานสมิง นายสง่ารวมวางแผนกับเส็งสมุนมือขวาจะดำเนินการครอบครองดินแดนภาคอีสาน เขาส่งลูกสมุนไปคุมดินแดนต่าง ๆ โดยเฉพาะที่บ้านหุกระติง แต่ลูกสมุนของนายสง่าหลายชุดถูกเชิดและพลกำจัดไป นายสง่าจึงส่งถวัลย์ซึ่งมีความชำนาญในการขว้างมีดเป็นเยี่ยมมาจัดการ เชิด ถวัลย์และพรรคพวกมาถึงหุกระติงก็แสดงอำนาจ ก้าวร้าว ข่มขืนวัลยาและระตี วัลยาคิดต่อสู้โดยลวงให้ถวัลย์และพรรคพวกดื่มเหล้าที่ใส่ยาพิษ ถวัลย์และพรรคพวกดื่มเข้าไปแล้วถึงรู้ว่าถูกลวงจึงฆ่าวัลยาและระตีตายเช่นกัน เชิดและพลเจ็บแค้นมากจึงตัดสินใจบุกไปทำลายของของเจ้าพ่อคานสมิง

เมื่อเดินทางมาถึงคานสมิง ขณะที่เชิดและพลคุลาคเลาะจะเข้าไปยังที่พักของนายสง่า ชายหนุ่มทั้ง 2 คนพบกับจรีซึ่งบัดนี้เธอเข้ามาอยู่ในคานสมิง

ในฐานะภรรยาคนโปรดของนายสง่า จูรีดวงให้สมุนนายสง่าจับตัวมาและยอมเป็นภรรยานายสง่า เพราะหวังจะดวงตามแผนการของนายสง่า ตลอดระยะเวลาที่เธอมาอยู่ในคานสมีง เธอชอบส่งข่าวความเคลื่อนไหวของนายสง่าและพรรคพวกให้พันโทจำลองทราบเสมอ เมื่อพันโทจำลองรู้ว่าเชิดมาถึงคานสมีง เขาได้พูดคุยกับเชิดจึงรู้ว่าเชิดและเขาเคยเป็นเพื่อนกันมาก่อน พันโทจำลองชักชวนเชิดให้ร่วมมือกับตนด้วย เชิดก็ตกลง จูรีไปรายงานให้นายสง่ารู้ว่าเชิดและพลเข้ามาในคานสมีงแล้ว นายสง่ารู้ว่าเชิดและพลมีฝีมือในเชิงต่อสู้จึงชักชวนให้เป็นพวก นายสง่ายังให้จูรีพยายามใช้เสน่ห์ให้เชิดหลงยอมเป็นพวกที่ชื่อสตัยด้วย ระหว่างที่เชิดอยู่ในคานสมีง เชิดและจูรีรักกันและเป็นของกันและกัน ส่วนพลก็ได้สะอั้งผู้หญิงของนายสง่าเป็นภรรยา นายสง่าบอกแผนการให้เชิดพลและจูรีทราบ เขาให้เชิดและพลเป็นผู้คุมกันเขา เมื่อถึงวันที่นายสง่าและพรรคพวกจะดำเนินการตามแผน เชิดและพลเข้าไปในห้องส่วนตัวของนายสง่าและเส็ง ชายหนุ่มทั้งสองคนก็จัดการฆ่านายสง่าและเส็งอย่างเรียบร้อยง่ายดาย

ตอจากนั้นเชิดและพลก็หนีออกจากคานของนายสง่าไปพบกับจูรีและสะอั้งตามที่ได้นัดหมายกันไว้ แล้วหนุ่ม-สาวทั้ง 4 คนจึงเดินทางไปพบกับจำลอง ช่วยกันวางแผนเพื่อรับมือกับกองกำลังของนายสง่าที่กำลังยกมา เชิดชี้แจงให้ชาวบ้านฟังว่าพวกเขา กำลังจะต่อสู้กับฝ่ายที่เป็นภัยต่อความมั่นคงต่อชาติ การต่อสู้ครั้งนี้เสี่ยงถึงชีวิต ชาวบ้านผู้ใดไม่ประสงค์จะร่วมมือด้วยก็แยกตัวออกไปได้ แต่พวกเขาก็พร้อมใจกันต่อสู้ทั้งหมด ในที่สุดคณะของผู้พันจำลองซึ่งมีชาวบ้านร่วมด้วยประมาณ 50 คนก็สามารถปราบกองกำลังของนายสง่าที่มีจำนวนมากมาได้ แต่คณะของจำลองก็ล้มตายไปเกือบหมดสิ้น เมื่อทางการส่งเฮลิคอปเตอร์มาช่วยก็พบว่ามิเชิด ทรงชัย คนเดียวเท่านั้นที่รอดตายมาได้

ประวัติผู้เขียน

นางสาวปิยลักษณ์ เสี่ยงทอง เกิดเมื่อวันที่ 22 มีนาคม พ.ศ. 2499 ที่
จังหวัดปราจีนบุรี สำเร็จการศึกษาชั้นปริญญาอักษรศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย
จากคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปีการศึกษา 2520 และเข้าศึกษา
ต่อที่บัณฑิตวิทยาลัย ปีการศึกษา 2523 ปัจจุบันรับราชการครู ทำหน้าที่อาจารย์ 1
ณ โรงเรียนปราจิณราษฎรอำรุง จังหวัดปราจีนบุรี

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย